СВОБОДА
LIBERTY

Часопис для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер, 4-го Жовтня, 1906. Число 40. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, October 4, 1906. No. 40.

Читайте !

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство приналежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза“.

Відозва до всїх місцевих Секретарів Руского Народного Союза.

Поважані ПП. Секретарі !

Як Вам відомо, на IX. Головній Конвенції Союза, вибрано мене рекордовим Секретарем нашої орґанізації. Обовязком моїм єсть: провадити вписову книгу всїх членів Р. Н. Союза, принимати або вимазувати членів, на підставі статута Р. Н. Союза і т. д.

Длятого прошу, всякі зміни членів, які заходять в Ваших братствах, як: **деклярації новоприступивших членів, повідомлене о вимазаних членах, переступні листи, зміни посмертного, хто оженив ся, хто умер і т. п. посилати на адресу:**

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Всї повисші зміни прошу менї засилати так, щоби я їх одержав найдальше до 29-го дня в кождім місяцю, бо дня 30-го замикає ся рахунок членів Союза і розраховує ся розмет.

Хто за пізно — по замкненю рахунків надішле переміни свого братства, то такі переміни не будуть важні аж доперва на слїдуючий місяць.

Всї справи грошеві: чеки, моні-ордери і т. п., прошу посилати так як і до тепер на адресу:

S. Jadlowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

З поважанем
Теодозій Лабовский,
рекорд. секр. Союза.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маєте від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після лїт, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт.. 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 лїт житя. Ті, котрі мають висше 38 лїт а не скінчених 40, мають предложити метрику роджения або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Жовтень.		
4	Ч.	Кондрата,
5	П.	Фови, Іони пр.
6	С.	† Зач. Іоана Хр.
7	Н.	18. Теклї перв.
8	П.	Евфросини, Паф.
9	В.	† Іоана Богосл.
10	С.	Калистрата м.

Хто з п. п. бизнесменів задумує дати свое оголошене (адвертайзмент) до календара на р. 1907 най спішить ся і присилає до мене, бо календар іде вже до друку.

о. Стефан Макар,
Box 404, McKeesport, Pa.

Хвальні редакції українських часописий в Европі просимо звернути увагу на се, що пишемо в сім числї Свободи про інтелїґентних іміґрантів.

О. Лавришина викидають з парафії. Так доносять американьскі часописи. Ще з початком минувшого місяця тростіси греко-католицкої церкви сьв. Михаїла в Шенандорі, Па. виповіли о. К. Лавришинови, свому пароховин, місце. Але о. Лавришин не хоче вступитись. Він наняв констаблїв, що пильнують маєтку церковного, церкви і плебанії, аби тростіси не взяли его в посідане, а також вніс просьбу до суду о інджонкшен, себ то о те, аби суд заказав тростісам его вики дати з парафії. В сій борбі против парафії помагає о. Лавришинови айриский арцибискуп Раен, той сам, що о. Воляньского не хотїв приняти за те, що був жонатий, той сам, що хотїв втечи з костела, еслиб разом з ним при престолї стояв піп в греко-католицких ризах.

Найлїпшою радою для парафії в такім разї є мабуть не платити о. Л. пенсії а він сам з парафії винесесь.

100 робітників потреба зараз до копальнї в місцевости Banff, Alta. Canada. Платня $2.55 денно, удержане коштує $4.50 тижнево. Близших пояснень може удїлити п. Михайло Гуцуляк в Banff.

Коло Маганой Сити, Па, відкрила компанія Филаделфія енд Редінґ нові поклади вугля милю довгі, одну осьму милї широкі. Височина жили 12 стіп. Вартість сего угля оцїнюють на 50 до 75 міліонів долярів.

Військової контролї для простих австро-угорских вояків-резервістів не буде сего року. Тільки резервові офіцери мають ставити ся до контролї.

Дня 19. м. місяця пущено в рух потяги електричні на новій лінії пенсилвенїйскій межи Philadelphia a Atlantic City. Подорож на тій лінії буде тревати годину.

П. Дмитро Муцак, фармер в Женґадї, Парана, Бразилія, подає до загальної відомости, що в сусїдній місцевости есть дуже добра рядова земля даром до набутя і що за пять до шість місяців буде через ту місцевість переїзджати желїзниця а то з Парани до Ріо Ґрандес, отжеж моглоби там кілька сот наших фамілїй осїсти. Пан Муцак просить сею дорогою всїх Русинів, щоби частійше через „Свободу“ подавали до загальної відомости, де суть які роботи, землї, які урожаї та клїмати, щоби наші люде могли з того користати, а не тинятись де небудь.

Всяких інформаций що до Парани може на жадане удїлити п. Дмитро Муцак, Jangada, Parana, Brazil.

Також справедливість. Минулої пятницї син президента Рузвелта, що ходить на університет в Гарвард, в компанії ще кількох студентів побив одного полїсмена. Студенти відобрали також полїсменови палку і револьвер. На крик збіглась полїція, але довідавшись, що се син президента так „бавить ся“, пустила его і товаришів спокійно домів. Того самого дня арештовано в Ню Йорку одного бідного хлопця, за те, що він жадний науки а не міг собі купити книжки і тому украв одну книжку в сторі. Полїція не пустила его на волю по переслуханю, але задержала в арештї.

Поступові розбишаки. Від довшого часу виконують самоходники вздовж побережа Long Island рабунки. Є се добре з'орґанїзована банда, котра заїзджає самоходами перед доми, наперед вже осмотрені і рабує все, що може. Вчера розбишаки ті ограбили 6 домів лїтних недалеко Hempstead і забрали до $1.000 готівки. До одної з тих банд належить також якась женщина, але при послїднім рабунку женщини тої не бачено.

В Злучених Державах вмирає денно 400 людий на сухоти, або 146 тисяч на рік.

Нема то як в. Індиях. Специяльна депеша до новойорского „Times“ доносить з Індії, що відповідно до статистики, поданої одним з письм індийских, в 1904 р. від укушень їдовитих вужів і від диких зьвірят згинуло там 24.034 осіб. З того від укушень вужів умерло 21.880 людий, 796 осіб роздерли тигри, 399 яґуари, а решту иньші зьвірята. В тім самім часї згинуло від пазурів диких зьвірят і від вужів 98.582 штук худоби.

Землетрясене було в Алтонї і Арицї при Гамбурґу. Много будинків розвалило ся, а 28 осіб стратило жите. Землетрясене було еще в Емсї та Бодсї в Норвеґії, однак не спричинило жадної шкоди.

Статиска австро-угорских еміґрантів до Америки, З Угорщини 90.248 мущин і 36.960 женщин, з Австриї прибуло до Америки від 1. липня 1905 до 30. червня 1906 р. 64.573 мущин і 31.662 женщин. Разом отже з цїлої Австро-Угорщини 223.479 душ. Еміґрували то переважно жителї північної Угорщини, Галичини і Буковини, значить самі Русини.

Хороше розпорядженє. Під'жупан пештяньскої управи остро наказав своїм підвладним властям, щоби не позваляли дївчатам молодшим 15 лїт, а хлопцям молодшим 16 лїт брати участи в забавах на публичних місцях, корчмах і т. п. і щоби як найострійше карали тих, котрі переступлять се его розпорядженє.

Добрі братя. В Блеженю при Дейві на Угорщині працьовали три сини тамошнього господаря Радова на поли. При тім завели бесїду, як по смерти батька будуть дїлити ся спадщиною. На сїй бесїді братя посварили ся і два старші напали на молодшого і так его побили, що той таки там на місци сконав. Жандарми увязнили убійців.

В приступі божевіля застрілив жандарм Іван Ковач в угорській місцевости Сабада 7 осіб а 4 зранив. Товариші хотїли ему карабін відобрати, але як він виціляв до них з того карабіну, тодї вони его застрілили. Причиною нападу був алькоголь.

Подерті штани — жерелом зарібку. Здає ся, що дурисьвітам не забракне нїколи способу, як би можна людий дурити. В Берлїні тамошному візникови Кохлерови жило ся від якогось часу дуже добре, хоч він нїякої роботи навіть пальцем не рушив. Все, чого ему було потреба, доставляли ему его подерті штани. Він ходив що дня по містї та вишукував людий, які тримають псів, і говорив їм, що то їх пес подер ему штани. Люди раді були, що лиш на тім закінчило ся і що пес не подер ще й литки Кохлерови, та щоби его зацитькати і не тягати ся з ним по судах, давали ему радо по півтора марки відшкодованя, якого він домагав ся. Аж остаточно люди спостерегли ся, що то напростійший дурисьвіт і віддали его в руки полїції.

Петербурські часописи доносять дуже цікаві вістки, як жиє цар серед теперішного заколоту та несупокоїв. Жите его хоч не представляє нїякої вартости для підданих, бережуть дуже пильно та старанно. Сам цар так дуже боїть ся о свое жите, що навіть в часї,коли розмовляє з визначними російськими урядниками та певними слугами кнута, має під мундуром сталевий панцир. Проходжує ся цар на великій левадї в ліску, та на левадї нема нї одної деревини або корча так, що нїхто не може приближити ся неспостережений. Цїлої левади береже кордон вояків а всї мають приказ стріляти сейчас кождого, хто посьмів би ввійти на леваду. Цариця післала свою повірницю до царя з дуже важною справою; однак ледви она прийшла на леваду — застрілили її жовніри.

Пильнують хлопські сини царя, пильнують! Та чи довго?

В Петергофі, де є царска палата, арештовано узброених мужчину і жінку, що мали намір убити царя після его повороту домів.

Загальну ревізію, якої еще може й нїгде не було, переведено на приказ военного ґубернатора в Варшаві. Всї улицї рівночасно заповнили ся сильними віддїлами війск, кінної і пішої полїциї і козаками. Салдати були уставлені здовж улиць, не перепускаючи нїкого з одної на другу сторону. В многих місцях цїлковито застановлено рух дорожок. Ревізия розпочала ся за дня, а продовжила ся до півночи. Ся загальня ревізия викликали велику паніку. При тій нагодї арештовано дуже богато осіб. В однім лише саскім огородї арештовано кілька сот людий, з котрих часть по стверджено особи випущено. На мостї що веде через Вислу, задержувано і арештовано всїх переїзджаючих Жидів.

В ґуберніях Саратовскій, Вятскій і Тамбовскій та над нижною Волгою бунтують ся мужики. Бунтарі відносять ся ворожо до попів і всяких урядників, пани продають землї за безцїн і утїкають.

На Боевий Фонд в Галичинї

На руки ред. „Свободи“:

Братство Пресьв. Діви Марії в Скрентон, Па., відділ Р. Н. Союза 123, зложило	5.00
Попередно	827.88
Разом	$832.88

СЛІПОТА НАСЛІДКОМ АЛЬКОГОЛЮ.

Новійшими часами звернули лїкарі увагу на згубний вплив деревляного сирого алькоголю, особливо коли в містї Ню Йорку одна дївчина натирала собі лице лїком заправленим сим алкоголем і в наслїдок сего зовсїм осліпла. Др Дулител розслїджував опісля многі лїки і знайшов, що многі з них мають в собі сей алькоголь. Нещасна погоня за грішми загнала многих так далеко, що не лише до лїків призначених для натираня тїла, але до лїків які уживаесь до питя додають сей алькоголь, який мусить знищити кождий жолудок. Одиноким лїком про хорий жолудок є Тринера Лїчниче Гірке Вино, зроблене з чистого вина без додатку алькоголю. Оно вилїчить всякий жолудок і зробить его спосібним принимати і травити всяку страву; очистить кров, зміцнить нервову систему.

Продають у всїх аптиках Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Вступайте до „Союза“!

„Союз“ платить 1000 долярів посмертного за мужа а 400 долярів за жену.

Антон Чехов.

Страшна ніч.

Іван Панихин скрутив лямпу і почав глухим голосом:

„На сьвятий вечер 1883 р. сиділи ми до пізна в ночи на спірітистичнім засіданю в хаті приятеля, що вже помер.

Як ми вертали домів, була страшна пітьма. Вогка мрака спинала навіть віддих. Я йшов пощупки, бо улиці, якими я проходив, не були осьвічені.

Я жив тоді в Москві і то в найбіднійшій части. Ішов я сумний і пригноблений.

„Твоє жите клонить ся до кінця! Покутуй!" Сі слова чув я підчас засіданя з уст духа, якого ми викликували.

Я просив о повторене сих слів. Голос повторив і додав: „Сеґодня в ночи".

Я не вірю в спірітизм, але гадка про смерть усе мене зворушує. Смерть се неминуча річ, а всеж таки гадка про неї супротивна людскій природі.

Під ту хвилю окружала мене непроникалива пітьма, а о мої уши відбивали ся гуки далекої бурі, що свистала і гуділа в бічних уличках. Мною зоволодів нечуваний доси переляк.

Я ье був ніколи забобонний, але не мав відваги оглянути ся, бо я був певний, що справдешня смерть іде за мною.

Панихин відотхнув, попив водою і оповідав дальше:

„Ся невідгадна а всеж таки зрозуміла трівога не покидала мене й тоді, коли я вступив до комнати. В моїй вельми скромній комнаті було темно. Вітер, що гудів на дворі, свистав також в печі і термосив зле зачиненим вікном. Коли маю вірити словам духа, подумав я собі, то се вже вістуни моєї смерти і мене переняв страх.

Я засьвітив сїрничок а рівночасно сильний подув вітру так затермосив усїма дверми і вікнами, що вся хата затрясла ся. „Бідні бездомні"... подумав я... але в сїй хвилї завмерла в менї вся думка. Волосе стало справді дубом, в ушах моїх шуміло, а непречуваний страшний переляк обезволодів всї мої члени.

При сьвітлї сїрника побачив я на помості в моїй комнатї домовину. Сїрник сьвітив вправдї лише хвилину, одначе я бачив се з такою докладностю, яка триває віками. Се була домовина для людини середного росту, вибита рожевим шовком, на срібних ніжках, із срібними рукоятями, як звичайно уживає ся для дївчат з богатших станів.

Я заточив ся назад, упав до дверий, котрі відчинили ся, і покотив ся кілька сходів долів та відтак побіг по сходах. Ноги трясли ся підо мною і запутували ся в мій довгополий кожух. Серце било молотом, начеб хотїло розсадити грудну клїтку, а я біг дальше і опинив ся аж на улици. Тут опер ся я до мокрого муру, щоби отямити ся".

Одна із слухачок присунула ся близше до оповідача, а він говорив дальше:

„Я би був не злякав ся, наколи я в хатї застав біля огонь, злодіїв, скаженого пса, я би не зачудував ся, наколиб стеля була завалила ся, бо все те можливі річи — але як ся домовина попала в мою комнату? Домовина якоїсь арістократки? Взагалї, чи се була сама лише домовина, чи в ній не лежав труп властительки, котра зробила менї такі страшні, незрозумілі відвідини?

Ся тайна непокоїла мене. Наколи се не є якесь чародійство, то се певно злочин, подумав я. Я губив ся в здогадах. Двері комнати зачиняв я все при виходї, а лише немногі знакомі знали, де я ховаю ключ. Сеж не можливо, щоби хто небудь з них вніс там домовину? Опісля думав я, що се може помилка, що домовину мали занести на висший поверх. Але чиж се вчинилиб без заплати, а бодай без могоричу? І якжеж дістались се до комнати, коли я ключ найшов на своїм місци. Чи се був той дух, що віщував менї смерть?!

Запевняю, що я не забобонний і не вірю в спірітизм, але така подія моглаб занепокоїти навіть фільософа. Я соромив ся в души, вмовляв в себе, що се оптична омана, спричинена попередним спірітистичним засїданем, непогодою і моїми нервами. Се конечно мусїла бути омана!

Дощ із снїгом бив менї в лице, вітер роздував поли кожуха, мало не вірвав шапки з голови, я перемок, дрижав із зимна, хотів зайти десь до хати, але де? Назад домів? А як там ще знов застану домовину? Нї, се переходить мої сили! На улиці не можна було також під таку негоду остати і я постановив просити мого приятеля о нічліг та звернув ся до Упокоїна, що опісля застрілив ся. Він жив недалеко від мене у крамаря Черепова в мертвій уличці.

Панихин обтер піт з чола, зітхнув важко і оповідав дальше:

„Упокоїна не застав я дома. Коли на моє стукане не відповідав нїхто, сягнув я рукою у відомий менї сховок за ключем, найшов его, відчинив двері і війшов до комнати. Я дуже добре знав сю комнату, скинув кожух і шапку на столець коло дверий, а відтак підступив до софи і положив ся. Я був вельми утомлений. Вітер гудів ще безнастанно. В комнатї було студено і темно. Я сягнув до кишенї, виняв сїрники, засьвітив оден сїрничок і нараз божевільний ляк обгорнув мене. Я крикнув і вибіг з комнати. Я побачив те саме, що в моїй комнатї — домовину! Домовина приятеля була більша, з брунатного металю, з бронзовим обситем, а задля того домовина видавала ся ще темнїйшою. Яким способом она там попала? Я був певний, що я нервово хорий і маю привиди. Справа з домовинами не могла бути нїчим иншим як оптичним привидом! Мій ум затямив се дуже добре, я був певний, що мої нерви роздратовані спірітистичним засїданем і мене чіпила ся манїя. Голова болїла мене страшно, ноги не могли мене удержати, на дворі гуділа буря, начеб цїле пекло виступило а я без кожуха і шапки.

Що дїяти? Я чув, що довший побут на улиці, се моя смерть. Аж ось погадав я собі, що недалеко проживає лїкар, також мій приятель, що був разом на спірітистичнім засїданю. Він був ще неженатий і жив у домі Клабіщевского на пятім поверсї.

Там дожидали мене нові муки. Вступивши до сего дому, почув я, як хтось біг долів по сходах і кричав нелюдским голосом: „До мене! сюди! дверннку!" Рівночасно бачив я, як хтось перебіг попри мене в розхрістанім кожусї і в заломанім цилїндрі. „Поґостов!" кликнув я, пізнавши мого приятеля, лїкаря. „Що з тобою?" Поґостов задержав ся і хватив мене судорожно за руку. Він був блїдий як стїна, дрожав як лист на трепеті, очи его стояли стовпом а він спитав: „Чи то ти справдї, Панихин?"

„Справдї, але що тобі є? Ти змінив ся до непізнаня, що стало ся з тобою?"

„Ах брате! позволь, щоб я відотхнув. Як я зрадїв, побачивши тебе, наколи се дїйсно ти, а не яка омана! — Я проклинаю нинїшне засїдане — оно так мене роздратувало, що — подумай собі — що я в своїй хатї побачив домовину!"

Я не вірив своїм ушам і просив, се повторити. „Домовину, справдешну домовину!" потвердив доктор і сїв на сходїк. „Я не є трусливий, одначе думаю, що сам чорт злякав би ся, наколиб вййшов до своєї зачиненої комнати і попав на домовину!"

Ледво отямившись, оповів я єму про дві домовини, які я бачив. Ми поглядали зачудовані оден на другого, щоби впевнити ся, чи ми живемо і почали себе обопільно общупувати. „Я чую біль", сказав доктор, „а я також", відповів я.

„Отже ми живемо і се правда з моєю домовиною і двома твоїми! Щож отже?"

З годину посиділи на сходах, постановили ми збудити дверника і з ним разом піти до горішньої комнати. Так і стало ся. Ми пішли на гору, засьвітили сьвічку вже перед дверми і при сьвітлї побачили серед комнати срібну домовину із золотим хрестом на верху. Дверник перехрестив ся побожно.

„Тепер", промовив доктор дрожачим голосом, „погляньмо, чи домовина порожна, чи в ній хто спочиває?"

Ми довго вагали ся, але на останку піднесли віко. Домовина була порожна, але в середині був лист такого змісту:

„Милий Поґостов! Як знаєш, відносини мого тестя як найгірші. Завтра, найпізнїйше після завтра мають его грабити, а се знищить і его і мене. Вчера отже на родинній радї постановили ми, після спромоги випорожнити наш склеп, а покладаючись на те, що ти й инші приятелї збережуть моє єствоване, велїв я кождому з вас до хати внести по одній з дорожших домовин задля переховання. Покладаючись на твою приязнь, остаю щирим твоїм Іван Челюстин".

Після сеї пригоди пролежав я недужий три місяцї.

Жнива й Дума.

Ще з весни люде раділи що сими жнивами зароблять трохи хлїба, бо в пана він показував дуже гарний, хоч і в селян, в кого є земля, він був не гірший. Жнива підходили. Паньскі лани з пшеницею видавали в себе жовте море, яке золотом хвилювало на сонцї од тихого вітру.

„Вернатка достигла" — казав пан управляющому, — треба взавтра послати Йвана, щоб позагадував женцям...

Ще тілько почало жеврітн на сході, як прикащик вже скорою ходою їхав по селї і викликав, щоб йшли женцї. Село заворушилось. Зійшло сонце і половина селян була вже коло пшеницї. Декотрим прикащик відміряв скілько „займати", а декотрі роздумлялись, де-б лучше стати, щоб заробити хоч що небудь, бо пшеницї для всїх селян було „маловато". Управитель їздив по межі, роздивляв ся і записував „постатї". З яру підходили ще женцї з молодих хазяїв.

— Боже поможи! — сказав оден з них, підходючи до першої постатї, на котрій жали двоє старих людей.

Спасибі, Боже й вам поможи! — радісно відповів дїдок до молодих.

— А за який сніп?

— А хто його зна, — по торішньому мабуть...

— То требаж запитати управляющого...

Добрий на помині управляющий вже під'їждвав до молодих і кликав їх займати постатї.

— А скажіть, проше пана, за який сніп будемо ми жати?

Пан здивував ся — се його трохи образило: й жадного року його не питали, за який сніп жнемо, а тілько після жнив пан велїв відтикати 13 чи 14 стіп, а тепер ще й питають „який".

— Яж переказував, що сього року відітку не „лучше", ніж по ті роки, — промовив здивований управляющий. — Сього року ваш талан... заробите хлїбця, хвате й на шкляного бога з червоною головкою... відіткнем вам 11-тий сніп — вже задоволено скінчив він.

— Нї, ми не будем жати за 11-ий сніп, — сказав оден з них. — Ви согласні панові даром збирати хлїб, чи нї? — сказав він до всїх.

— Нї, не будем, не будем за одинадцятий — залунало по всьому лану; і люде всї покидали жати і стали підходити до управляющого.

— Ну, то знаете ви що, люде добрі, — я вам скажу по правдї: „пан хазяїн" (так називав він властника землї, щоб одріжнить себе „пана" управляющого) дав менї наказ, щоб я пообіцяв людям девятий сніп, — инше я не можу.

— О, бач який! — загукали люде. — Пан казав девятий, а він дає одинадцятий. Нї, не хочемо і за девятий! Як не пятий, то не будемо жати. До дому всї!

Ще довго сперечались, — нарештї всї погодились не йти за дешевше, як за шестий, а поки пан відповідає на це, всї повинні йти з лану до дому... Тим часом дїдок з бабкою вже дожидав тринадцятого снопа...

— Ще зо дві жмені — сказав він до баби; бабка поклала.

— Що се вони там так репетують? — сердито запитала вона старого.

— То „молоді"... „забастовщики", „конситутники" — процїдив через зуби дїд, з'язуючи снопа трохи „тїсніще" і відволікаючи його в сторону від других.

— Слава Богови! вже одного заробив...

— Кидайте дїду Макару, жати, та йдїть до дому, бо пан хоче, щоб йому дуже дешево вижали.

— Як то дешево? чогож... Так як і торік... за тринадцятий.

— Еге, дїдусю, вже минулось торішне... пан вже дає девятий, а ми на шестому поклали кінець, инакше не хочемо.

Дїдок збентежив ся.

— Ну й народ молодий понаставав — пан дає девятий, а ми не хочемо, — передразнюючи говорив дїдок.

— Та й чогож ви? що вам все віддати? А як бувало за 18 шагів цїлий тиждень ходиш молотати, чи косити, — і пішов дїд про „бувале", бо балакучий був.

— Що ви все, дїдусю, про „бувале" — перебив його другий, теж не молодий чоловік — „бувало вас „березовою", та „ремінною кашою" годували, та ще й лучше, могли вас за рябеньку собачку приміняти, чи в Сибіру безневинно згноїти, а тепер вже нї, бо нема того „права; то як „земскиї" та „мировий" нами порядкували, то нас лупцували скільки влізе, а тепер — зась, тепер і ми такі пани, як і вони, бо в нас Дума — вона за нами. Вже поминали ті роки що... до дому!

— Всї потягнулись межею до села. Пішов і дїдок, і вдома довго міркував над тим, що говорять „молоді": „тепер нема нас катувати, і ссати з нас кров, — тепер Дума".

Селянин І. Біленький.

Примірний піп.

О. П. Петрицкий, парох села Колоколина в Рогатиньскім повітї, в Галичинї, скликав був до Чернева якісь „неформальні" збори а львівске намісництво засудило його за се на три дни арешту. Коли жандари явив ся забирати о. Петрицкого, то о. Петрицкий лежав у лїжку хорий і розуміє ся, не пішов з жандармом. Тодї комісар рогатиньского старостьва, Кантор, явив ся з 6-ма вояками-драґонами і казав узяти о. Петрицкого силоміць до арешту. Поваляного і збитого, лише в сорочці і портаницях, накритого військовим плащем завезено о. Петрицкого до тюрми в Бурштині і там він відсидїв свое. В три тижні після того а то 17-го серпня, приїхав до о. Петрицкого той же Кантор задля доручення йому якогось урядового письма в польскій мові — таких писем о. Петрицкий не приймає — та якогось випису з метрик для старостьва. О. Петрицкий не обзивав ся і словом на запити і замітки Кантора і за се комісар казав арештувати о. Петрицкого. Віт, поліцай, гайдук і жандарм ухопили о. Петрицкого на руки і винесли до фіри; але що фіра не була готова, то поклали сивоголового сьвященика на землю серед плачу родини та збігоиська сусідів і так обтиляного, блїдого на пів живого поклали на фіру і пігнали до бурштинецких арештів. Комісар закинув о. Петрицкому перед судом „ґрізну поставу" за те, що мовчав. Але бурштинецкий суд не побачив у поступку о. Петрицкого нїчого злочинного і пустив його на волю. Іззa сеї нечуваної подїї появила ся в „Дїлї" стаття „Сьвященика", котрий кінчить ся ось якими домаганими: всї декани скликали в цїлій Галичинї соборчик з попів одного дня і аби збори по-

пів ухвалили домагати ся від центрального правительства усуненя намістника, під котрого управою роблять Русинам такі дикуньства тай поділу Галичани на два намістництва: руске у Львові і польске в Кракові; зажадати безпроволочно суспендованя комісара Кантора, від 1-го вересня почати загальний бойкот політичних властей в Галичині аж до дня сповненя домагань Русинів. „До криміналів—каже той Сьвященник, — усіх нас, понад 3000 сьвященників не запроторять, а хоч би і так навіть стало ся, тогди маємо за собою нарід і опінію Европи; довідае ся сьвіт культурний о нашій роспуці і нашій силі. Прошу поважно застановити ся над нашим положенем! Возьмем ся солідарно до борби з насильством, то побідимо певно; а занехаемо справу, то не варті будемо і нюха табаки.“ Поки що зібрало ся в сій справі лише руске духовенство рогатиньского повіту, без ріжниці поглядів, 29-ого серпня на довірочну нараду під проводом найстаршого віком о. Михайла Бачиньского, а вислухавши о. Петрицкого яко сьвідка, ухвалило відтак однодушно:

1) висловити о. Петрицкому повне признане, за неустрашимість у боротьбі за церковно-народні права, 2) признало, що наруга, зроблена о. Петрицкому, е наруга над усім духовним станом, 3) відкликати ся до всего руского духовеньства в Галичині, аби солідаризувало ся з акціею о. Петрицкого, 4) зателеґрафувати до президента міністрів, протестуючи проти брутального арештованя о. Петрицкого жандармом і подати міністрови жалобу на иньші, 5) подати жалобу до митрополичого ординаріяту тай до апостольскої нунціятури в Відни; 6) візвати рускі парляментарні клюби у Відни й Львові, аби заняли ся справою о. Петрицкого й домагали ся потягненя винних до острої відповіди; 7) аби руский клюб у Віднї домагав ся зараз у державній раді скасованя поліційного патенту з 1854 р., котрий у Галичині прикладають головно до руского народу і духовенства. Виконане сих ухвал поручено повітовій рогатиньскій орґанізації.

Бажаючи, аби акція, піднята неустрашимим о. Петрицким обхопила швидко все наше духовенство та ввесь наш нарід,— мусимо завважати, що до сего хибуе одної річи. Наші дневники й збори попівскі обурюють ся наругою над сьвященичою честію о. Петрицкого тай усіх попів, а не над людскою честію. Кілько то тисяч раз потоптано людску честь і людске тіло наших селян, подібно, як се стало ся з о. Петрицким,— а загал попів не обурював ся на таке і не знимав ся до боротьби за права наших селян. Знак тому, що вважав мужицкі права за щось менше ніж права сьвященичі. Треба було аж чисто зьвірского поступку Кантора і товаришів з о. Петрицким, аби загал духовенства почув, що таке болить. Побачимо, чи богато попів послухае дописувача „Діла“ та рішень зборів рогатиньского духовенства. Побачимо, чи духовенство зможе зняти ся висше своїх станових інтересів і чи стане однодушно за потоптані права нашого народу. Своею дорогою, рішучість о. Петрицкого може служити за взір і всім нашим селянам у боротьбі за свої права.

Як в дикій Азії.

В рудецкім повіті в Галичині був сего року рільний страйк. Хотяй хлопи поводили ся зовсім супокійно, то однак жандарми мусіли винюхати бунт, а староста Покіньский мусів показати, як сильну він мае руку.

Галицко-австрійским звичаем поарештували цілу масу хлопів, що супокійно сиділи в хатї, а що лиш тільки завинили, що читали ґазети і купували книжки до читаня.

Тих людий покованих жандарми віддали на ласку і неласку старостї Покіньскому, а сей усіх приставлених хлопів казав позамикати. Страшні муки, які бідні люди терпіли, пригадують азійскі тортури. Одного робітника арештували жандарми під закидом ширеня брошур. За се Покіньский держав його через 4 дни в інквізиції, а опісля засудив на 80 корон гривни, або 8 днів арешту. Сей панок не позволив робітникови написати навіть лист до адвоката, грозячи ему смертію. Жандарми арештували на сліпо, щоби лиш показати свою силу. І так від 14 до 25 липня замкнули до арештів більше як 60 хлопів; тих Покіньский засудив на 5, 6 і 7 днів арешту за страйк. Арешт в Рудках складае ся з чотирох малих комірок. В одній такій комірці може поміститисн ся 10 людий; подвіре сего арешту так мале, що мае ледви пару квадратових метрів, до того ще на тім подвірю е превети для цілого суду. Прошу собі уявити, який страшний воздух, ще до того в літі! Деж там поміститься ся тих 60 людий.

Тож 18-го липня васлаб хлопець, маючий 15 літ, так тяжко, що чверть години лежав без памяти; в той сам день захорував також старший 54 літний чоловік. Він також лежав без памяти через пару годин, доперва на крик других арештованих прийшов наставник арештів і казав їх обох затягнути до стайні на сьвіже повітре. Коли арештанти жадали для них лікаря, відповів сей наставник, „що хлопови не треба лікаря, нехай страйкуе“; і ті нещасні люди мусіли лежати днями і ночами в стайни, посеред худоби та свиний, качок і курий. В тій стайни е лайна з худоби від непамятних часів.

Наставник арешту Каспер Зигмунт в страшний спосіб знущав ся над людьми. Він кричав до хлопів: Ви ...... сини, шляґ би вас трафив, я вам дам страйк! Малих хлопців бив по лици. Як був тверезий, то дав арештантам води, а як був пяний, то вони цілком води не дістали. А сей великий чоловік був що дня пяний. Усіх арештованих морили страшно голодом. 22-го липня не дав нікому обіду, тому, що люди не хотіли їсти такого свиньства. Доперва, коли прийшов секретар, попробував страву, то на другий день ліпшу їду дістали. Коли так страшно арештованих мучили, бавив ся Покіньский дуже шумно. Він гостив в Конюшках тулиголовских на забаві через цілу ніч у посесора Везлера, а рано казав з відтам нових людий арештувати. Так господарить сей Покіньский, наче азийский деспот, що мае власть житя і смерти над людьми.

Тактика терору і оружної борби.

Вісти про революційну борбу в Росії, які до нас доходять, вказують на те, що ся борба чим раз більше прибирае форми систематично і при помочи щораз докладнійше обдуманих і лучше приготованих средств веденої війни. Революційні партії порозуміли, що ся борба з довговіковим ворогом не може так скоро покінчити ся і що побіду революції треба дорого окупити. І в послідній добі революційної борби бачимо вже скрізь більше правильно і пляново ведену акцію. Чимраз меньше тепер вже тих хвилевих, необчислених і неприготованих вибухів, які в перших часах революції доволі часто повторювали ся, а чимраз більше проявів знаменитої военної тактики.

Тактика терору стала тепер в борбі проти царату тактикою всіх революційних партий. Ся тактика, розвинена в послідних часах у правильну, з розмислом і спокійно виконувану боеву систему, стала для царского уряду страшним судом за довголітні злочини. В кождім більшім місті Росії нема дня без вибуху бомби, без атентатів — нема дня, в котрім не згинуло би певне число царских посіпаків. Ґенерал ґубернатори, поліцмайстри, ґенерали, комісарі, офіцири жандармерії, навіть міністри, — то всьо люди, що нинькн непевні дня, ні години, в котрій спаде на них кара смерти. Гинуть один за другим ті кровожадні пси царскі, гинуть з рук безпощадних борців революції. А коли нераз і атентати не зовсім удають ся, як приміром на ґенерал ґубернатора Варшави Скалона, або на міністра президента Столипіна, то все таки е вони грізним memento для ворогів міліонових мас люду. А хотяй Столипін не згинув, то в його крику розпуки по вибуху бомби, в тих словах: „Мої діти! ратуйте мої діти!“ — висловилась вся неміч і страшна трівога перед крівавою карою революції за сотки і тисячі замучених, замордованих, згоблених людий.

Бо пімста революції не щадить нікого; і коли нераз в борбі падуть жертвою люди, що ніякої ділльної участи в зьвірствах царату не брали, то ті жертви падуть тяжкою зморою на душі верховодів реакції, на всю буржуазію, на ті знікчемнілі верстви суспільности, що стоять — хоч і пасивно — в таборі царизму. Нема сумніву, що того рода терористичні арґументи промовлять дуже сильно і переконуючо до совісти реакційних сфер.

Та до сеї тактики терору роволюційні партії не ограничають своеї теперішньої діяльности. З численних подій у Росії в останних часах видко, що революційна армія готовить ся всіма силами і ріжними способами до оружної розправи з царатом. Скрізь маси пролетаріяту старають ся заосмотрити ся в оруже ріжного рода — і дуже рідко удае ся властям царским пореловити десь певну скількість револьверів, або відкрити кілька бомб. Від часу до часу в деяких містах пробують вже ті уоружені відділи революції своїх сил в отвертих борбах на улицях міст і видержують довго і сьміливо на місци битви та приносять царскому війскови богато шкоди. А рівнорядно з тими приготованями йде інтензивна аґітація серед війска. Революціонери знаючи се, що без позисканя значної части війска для революції, борба була би незвичайно тяжка і без певних виглядів на успіх, ведуть енерґічну пропаґанду революційну між царскими жовнірами, а численні бунти військові, бунти нераз дуже значної части залоги по кріпостях, доказують, що та пропаґанда не йде на марне.

Додаймо до сего невсипущу працю аґітаційну серед мас хлопских, котрі чимраз більше револьтують ся і підносять бунти, а будемо мати в загальнім начерку образ плянової роботи революційних партій у Росії в нинішну добу.

І нема сумніву, що така систематична, плянова борба мусить довести революційний пролетаріят до побіди над деспотичним царатом. А сеї побіди жде нинькн з щирим бажанем весь поступовий, вольнодумний сьвіт, а в першій лінії весь соціялістичний пролетаріят сьвіта і весь робучий народ.

Дописи.

З Philadelphia, Pa.

Тілько що наше Товариство Івана Наумовича вступило до орґанізації Р. Н. Союза а вже кнутопоклонники зачинають нас чернити, хотять підорвати довіре членів до Р. Н. Союза. Кажуть, що нїт такої плюгавої орґанізації як Р. Н. Союз, що суть там жиди, Литвини і Поляки і т. п. Радимо Вам п. Л., щоб ви свого дозирали, а не чужого, бо на другий раз подамо публично повне ваше імя.

Не хотіли ви щоби ми мітовали в церковній галї і прогналисьте нас, та кричалисьте: баба з воза коням легче, то що хочете від нас? Наше Товариство помалу процвитае, отримувало перший Вечерок 15-го Септембра в Суботу вечер під чис. 211-15 Fairmount Ave., Хто би хотів вступити до Товариства Івана Наумовича, нехай прибуде на наш мітинґ, під ч. 567 N. 5th St.

А не відкладайте Братя, тілько вступайте поки час еще, поки ви ще здорові.

Секретар Товариства Івана Наумовича
С. Мурянка.

З Філаделфії, Па.

В суботу, дня 15-го вересня с. р. відбули ся в Філаделфії, Па. заходом товариства „ім. І. Наумовича“ вечерниці з танцями. Салю заповнили битком наші красавиці та молодці. Численну участь взяли також члени товариства „Любов“, явила ся й наша руска інтеліґенція, як пп. Поляк, Кречковский, Довбенко і прочі, були і російскі Українці і инші славяни. Аж серце раділо та здавалось нам, щосьмо в рідні, колисьмо почули коломийку та наші народні пісні. Наша молодіж показала сьвітови, що уміе гідно чести забавлятись. При тій нагоді заявили декотрі гості свою готовість вступити в члени так нашого товариства як як і „Руского Народного Союза“, длятого виділ товариства „ім Наумовича почувае ся до милого обовязку, всім гостям та членам зложити отсим прилюдно Спаси-Біг за ласкаву так численну участь.

Комітевий.

З Плезант Гом, Ман., Канада.

Дня 8-го вересня с. р. загостив до нас дорогий гість Др. Ю. Бачиньский і був у нас три дни. Через той час не сидів він даром, а все ходив з місця на місце та старав ся точно дослідити жите Русинів в Плезант Гомі. І так в неділю був на Богослуженю в нашій самостійній церкві, де по Богослуженю сьвящ. А Вільчиньский в імени цілої громади повитав его сердечними словами, висказав ему подяку за труд взагалї, який він підняв на себе для добра цілої Руси-України, а вкінци склав подяку за посіщене плезентгомских Русинів і закінчив словами многая і благая літа, що й місцеві сьпіваки красно відсьпівали. Др. Бачиньский зняв собі фотоґрафію з нашої церкви разом з людьми, а також і з декотрих руских селяньских хат на вічну памятку. Пізнійше загостив до руско-анґлійскої школи, в котрій питав маленьких діточок дещо з науки, а ті відповідали знаменито по руски і анґлійски. Тут пізнати щиру працю учителя І. Василишиного, котру і Др. Бачиньский ему признав. Потому відвідав Др. Бачиньский декотрих тутешних фармарів і признав, що на инших кольоніях Русини стоять значно ліпше матеріяльно як ми, але за се належить ся подяка руским „патріотам“, котрі майже силою заселяли нами сю кольонію. Дякуем Др. Бачиньскому, що приїхав до Америки, щоби тут придивити ся, де найвідповіднійше місце для наших руских еміґрантів. Сподіемось, що, коли Др. Бачиньский верне до родимого краю, то тисячі наших руских братів знайдуть у него щиру пораду що до еміґрації до Канади. На сім місци желаему Др. Бачиньскому щасливої подорожи до старого краю і просимо по можности писати деколи до „Свободи“ про жите старокраевих Русинів.

Іван Г. Дрогомирецкий.

З Ґімлї, Ман., Канада.

Нещаслива пригода лучилась в Ґімлї, Ман., Канада. В неділю дня 16. вересня застрілив 9-літний хлопець Сосіцкий 13-літну дівчину Анну, доньку тамошного фармера Стефана Семенчука, таки в хаті его родичів в їх неприсутности. Батько дівчини знаходить ся якраз десь на роботі, а мати при неділенції пішла до церкви Богу помолитись. Дівчина також вийшла до сусіди побавитись. Там застала лише хлопця, бо родичі его були також в домі Божім. Хлопець той взяв в руки пушку і почав нею бавити ся. Нараз дав ся чути вистріл і в тій хвили знайшлась дівчина на земли нежива в калабани крови, бо куля перелетіла через еї голову, вириваючи за собою мозок і опинилась аж в стіні. В понеділок перевезено тіло дівчини в домовині до церкви, де мусіло лежати аж до прибутя комісії.

Анна Черкецка.

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українці через Книгарню „Кіївскоі Старини“ Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтаря або аґента на експресовім офисї, пішлїть нам, бо без того ми не годни грошей дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, кр і нового, також свій старий адрес.

Надходить слушний час!

В нинїшнім числї „Свободи“ надрукована ми вістку про арештоване о. Петрицкого і про звїрске обходжене ся з селянами арештованими за страйк.

Хоч і як обурюючі ті сої звістки, то однак треба памятати, що се лише капля води в мори, що таких і сто раз гірших звїрств на рускім народї в Галичинї допускаесь польско-шляхотский уряд не що днини, а що години, бо сей польско-шляхотский уряд, а з ним і цїла польска суспільність (з малими виїмками) завзялась до ноги винищити весь руский нарід в Галичинї і на рускій земли побудувати Польщу!

До сеї цїли ідуть они відкрито, не соромлячись вже навіть свого дїла, ідуть холоднокровно, систематично, з вирахованем.

Они держать вже руский нарід за горло і здавлюють єго постепенно, поволи, та дивлячись на годинку, рахують сї хвилї, коли сей руский нарід замкне на все свої повіки, коли єго не стане, коли будуть могли єму засьпівати „Вічную Память!“

І се, що ми ось тут подаемо, се не маячене хорого мозгу, а е се враже, якого дізнаєсь читаючи раз враз в краєвих часописях про ті систематичні а підлї і тонко придумані атаки на все, що пахне руским духом, про сю справді чортівску ненависть, яка горить у грудях кождого шляхотско-польского урядника, від найвисшого до найнизшого, до усего що руске!

Впрочім такого самого враження дізнав і д. Радецкий, немолодий вже і вельми поважаний професор Одеского університету, пробуваючи якийсь час в Галичині, котрий і пише про усе те книжку.

Значить, усе те факт!

Як відносять ся старокраєві Русини до сего факту, про се також звісно кождому з краєвих часописий. Одні заняті своєю щоденною бідою, не розуміють грозячої їм небезпеки, инші за темні, щоб ei зрозуміти, ще инші стали хрунями і помагають ворогам в їх роботі і лише мала частина робить надлюдскі з'усиля, щоби протистояти ляцкій навалї.

Є ще і такі ідеалісти між Русинами, що вірячи в справедливість своєї справи, ждуть чогось незвичайного і сподіють ся спасеня самі не знаючи звідки. Але часи, коли такі слова як справедливість і правда мали вплив на людий давно проминули — днесь все опираесь на силї.

І дармо Русини будуть кричати устно та письменно про свої слушні права. Сли не поставлять сили, яка перемогла би ляцку силу, Ляхи з'їдять їх безумовно.

Під силою розуміємо не лише силу фізичну, але також силу економічну і культурну. Усї они повязані тісно з собою, але з усїх них найважнїйша мабуть сила економічна, бо на ній обі другі спочивають. Чоловік, що стоїть добре матеріяльно, буде і фізично сильнїйший та здоровий, а такими будуть і єго діти. Заможний чоловік лїпше з'їсть, лїпше мешкає, лїпше одягаесь, в него і кулак сильнїйший... Він не потрібує нікому кланятись, нікого о нїщо просити, тому в него більше незалежности, певности себе, почування своєї людскої гідности. Та бо і на тім не конець. Чоловік заможний може образуватись, читати книжки, газети, дїти в школу посилати, чого не може зробити чоловік бідний. Рівнож здоровим нї сильним фізично чоловік бідний не може бути, а ще менше певним себе, незалежним від других.

Так отже бачимо, що економічна сила з усїх трох найважнїйша і еї передовсїм треба виробляти.

Початки такого виробленя економічної сили в рускім народї в Галичині вже давно зроблені і немалий поступ видно у сім напрямі. Але кромі сего, богато ще зістає до роботи, аби витворити таку економічну руску силу, яка подужала би силу ляцку. Як і що дальше у сім напрямі робити, про се найлїпше знають ті, що живуть там на місци, нам же Русинам еміґрантам тут в Америці треба застановитись над питанем, чи і ми (хоч кинені далеко за море) не моглиб в дечім причинитись до піднесеня економічної сили руского народа в Галичині.

Думаем, що так, а се:

1) Через щаджене заробленних тут гроший і закуплюваня за них землї в Галичині.

2) Через уміщуване заробленних тут гроший в руских банках в Галичинї.

3) Через спомагане грошем усяких починів, що мають на меті економічне піднесене руского народа в Галичинї.

Що до першого, то тут конечно потрібне, аби в Галичинї якийсь чоловік або спілка занялись спеціяльно перепродажею землї, чи то панської, чи мужицкої (приміром тих, що ідуть до Америки) для галицких селян або тих еміґрантів, що хочуть назад вернути до краю. Пертрактації сего рода можнаб переводити також при помочи відповідного бюра в Америці.

Другу точку можна буде сповнити тоді, колиб галицкі рускі банки схотїли іменувати когось тут своїм заступником*).

Повисші дві справи можнаб назвати чисто бизнесовими, бо тут чоловік купуючи землю в краю, чи вкладаючи до краєвого банку гроші, хоч і причиняесь до піднесеня економічної сили руского народу в Галичинї, то однак робить се передовсїм в своїм власнім інтересі, між тим як третя точка вимагає вже певного жертвольбія.

Щоби сповнити сю трету точку треба, на нашу думку, передовсїм помочи з'орґанізоватись малоземельним і безземельним селянам в Галичині, бо они становлять масу, значить силу галицко-руского народу. Таку орґанізацію можна перевести лише при помочи устної і письменної аґітації, при помочи страйків і бойкотів, а на усе те потреба великої сили гроша, якого ті бідні селяне зложити не могуть, бо єго не мають, а богатші селяне і інтеліґенти не дадуть, бо або не схочуть, або мають инші потреби близші їх інтересам.

А що в Америці між Русинами як раз найбільше таких мало або безземельних селян — думаем, зовсїм справедливо буде, если ми, Русини американьскі, поможем нашим братям селянам в Галичинї з'орґанізуватись так як з'орґанізовані тутешні юнії. Колиб рускі селяне в Галичинї мали сильну орґанізацію, сильну юнію, тогди будучність руского народа в Галичині запевнена.

В тій думці, що нашому повисшому висказови нїхто перечити не буде, ставимо під осуд пов. читачів і всеї американьскої Руси таке:

Засновати в Америці „Хлопский Страйковий Фонд“ і збирати на него при всяких нагодах. З Фонду того булиб уділювані запомоги на підтримане страйкуючих селян в Галичинї і орґанізоване їх в одну могучу юнію, яка обняла би всї повіти і села.

На такий Фонд потребаб почати збірку сейчас, аби заки прийдуть весняні роботи, вже часть селян була з'орґанізована, а найбіднїйші мали яку таку запомогу.

Хто вірить в сю справу і спочуває єї, нехай посилає гроші на адрес редакції „Свободи“:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

Редактор „Свободи“ дає на разі на сю цїль від себе 10 долярів.

Рівночасно повідомляєм, що складки на Боєвий Фонд в Галичинї і на Революційну Україньску Партію в Росії з отсим числом замикаєм, а остаточне справоздане буде свого часу оголошене. Першу замикаєм тому, бо аґітація за виборчою реформою на разї так, як би закінчена, другу (на Р. У. П.) замикаєм тому, бо, як знаєм з достовірних жерел, українські революціонери в Росії мають досить гроша і збірка наша мала на меті головно заявити їм симпатії американьских Українців, що і зроблено, а не дати якусь більшу матеріяльну поміч.

Тому кождий, кому дорога єго батьківщина, дорогий руский народ в нашій тїснїйшій вітчині Галичинї, нехай шле свої датки на „Хлопский Страйк в Галичинї“.

*) Першою і другою справою моглаб занятись в браку відповідних людий або інституцій редакція „Свободи“.

Ще в справі інтеліґентнїйших іміґрантів.

Послїдними часами щораз то частїйше звертають ся до редакції „Свободи“ інтеліґентні Русини з Европи з просьбою о інформації про Америку і раду чи їхати тут або нї.

Не могучи кождому з осібна докладно відповідати, подаєм отсим до відома усїх інтеліґентніх охотників еміґрувати до Америки що слїдує:

1) Американьска руска суспільність находить ся ще в сій стадії, що лише дуже незначному числу інтеліґентів (хоч они єї і я потрібні) може дати занятє. Доказом сего інтеліґентні Русини вже тут замешкалі, що мусять між чужими шукати хлїба. Американьска Русь дає доси жите лиш попам, дякам і невеликому числу людий занятих при тутешних часописях; навіть фаховому і доброму учителеви, єли не є рівночасно дяком, тяжко найти тут місце. Значить, кождий інтеліґент, що тут їде, мусить бути приготований на се, що прийдесь єму жити і працювати між чужими.

2) Праця між чужими вимагає або спосібности тяжко фізично працювати, або докладного знаня анґлїйської мови і певного фаху. Хто не має одного ані другого, той майже засуджений тут на смерть.

Звідси виходить, що чоловік без жадного образованя, не уміючий навіть нї читати нї писати, але привикший до тяжкої фізичної роботи, може тут далеко легче і далеко лїпше житє собі знайти, як чоловік хочби навіть з університетским образованем, але не знаючий докладно тутешньої мови і неспосібний до тяжкої праці.

Хто фізично добре збудований, енерґічний, на все готовий, та ще знає хоч по троха анґлїйску мову, може тут прийти, а навіть з часом виплинути „на верх“ — мусить однак бути приготований на се, що зразу прийдесь єму братись за просту роботу, стати пролетарем-робітником.

Є ще такі, що хотїлиб кінчити тут студії. Отже наука в тутешних закладах наукових дуже дорога. За ті самі або і менші гроші можна далеко більше скористати в найлїпших европейских університетах.

З нагоди появи часописи „Робôтникъ“.

Здаєть ся, що якби посторонний Українець приїхав тут в Америку і сейчас здорово глянув на інтелектуальне і орґанізаційне житє тутешньої України, то насамперед вибухнув би .... пустим сьміхом а потім зачервонів би ся по самі пяти зі встиду, що і Він є Українцем.

Чому?

Америка се сторона, що розвоем своїм випередила всю Европу, весь сьвіт, і кождий нарід, що тут приїжджає передовсїм приймає американьску культуру і підносить ся понад своїх братів, що остали ся в краях старих. Ми приїхали з одного з найтемнїйших кутків Европи, але тут не лиш не піднесли ся, а ще й цофнули ся взад о кількадесять лїт і тим лиш сором наносимо українському імени. Ми якраз доперва тепер переживаємо се, що Галичина переживала ще із приходом Драгоманова. (Невірні Томи нехай лиш заглянуть в стовпці „Канадийского Фармера“ а переконають ся).

Хто і що сему станова за причина, се шкода й говорити, бо і занадто воно звісно і неодному було би не смачно а на голову редактора готово би бурю стягнути.

Так з того всього краще ограничити ся лиш на одним доказі нашої некультурности, що хронїчно проявляє ся у невластивім називаню річий; знаменність, яка сьвідчить лиш про брак понятя ріжниці між переконанями, між барвами, між кулаком а носом. Перейдім по назвах товариств і читалень, по назвах бизнесів, по назвах часописий, а аж за голову вхопимо ся. Що крок а мусимо собі сказати: „де кум, а де ковраї! Що се дїло має з такою назвою спільного?“

І як се дїло мале, то на „хрестителїв“ можна ще здвигнути плечима, колиж таких дрібниць стає за богато, повинноб ся на хрестителїв крикнути: „Stop that nuisance!“; але як і більше загальні справи зачинають щораз частїйше в такий спосіб хрестити ся, то „хрестителїв“ належалоб ся випровадити перед публичний суд та дати їм добру науку, чи за їх ідийотизм, чи за безвстидне підступство.

Появив ся свого часу на сьвіт „Канадийский Фармер“. але замість писати про фармерство, отже про господарскі знаряди і домашню худобу, пише про — канадійску правительственну партію, а замість малювати борони і плуги, корови, конї, кури і безроги, малює Laurier-ів і царів та міністрів, а в послїднім часї взяв ся ще й боронити царя Миколушку, кайзера Вільгельма і пр. і пр. а навіть шпіцлїв полїційних. А що се з фармерованем має спільного?

Пан А. Хромовский пійшов тою самою дорогою. Аби оголошувати свій бизнес, о скільки душа забажає, зачинає друкувати свою власну ґазетку, а що бизнес може робити лиш з робітників, отже й підшив ся під назву „Робôтникъ“.

Чи може розбирати ще детайлїчно, о скілько і як той „Робôтникъ“ заступає інтереси робітничої кляси? Мабуть сам п. Хромовский був би тому не рад. Вистарчить натякнути лиш на такі чудесні „робітничі“ „максіме“, як „праця одна лиш з недолї нас вирве“, „держати ся з далека від полїтики“, і „будемо доносити про роботи“. І хто се говорить? Employment Agent! Характеру п. Хромовского цїлковито не знаю і можу повірити, що він собі сам людина нїчо. Але що він сьвідомо чи несьвідомо пустив ся на мутну воду риби ловити, се кождий скаже, бо се факт! Се є дорога, якою звичайно поступають „несумлїнні аґенти“. Так пр. у Сан Франсиско найбільше дурисьвітска аґенція робітнича Murray & Ready з великого „робітниколюбства“ видавала за дармо робітничу часопись з такими самими „чудесними“ максімами, як і п. Хромовского. Але ... з робітниками небезпечно жартувати. Хоть ще не всї вони клясово осьвідомлені, так осьвідомлене поступає між ними скоро і приятелї робітників в роді п. Хромовского несподівано можуть почіхати ся там, де й не свербіло. Соціялістична з'орґанізована маса — се одинока представителька робітників і вона розуміє, що представляє, і чого хоче. А п. Хромовский — нї! Тому нехай цофає ся, поки час...

Проч з назадництвом! Най жие поступ і культура! Борім ся з тим, чого тепер соромимо ся!

Мир. Стечишин.

Новий закон.

Новий натуралізаційний закон увійшов в жите дня 27-го сего місяця.

Після сего закона кождий іміграит дістане при вступі до Злучених Держав папір, в якім буде опис даного іміграита, его коротка житепись, рік уродженя і т. п. Копія сего паперу буде задержана в іміграційнім бюрі. Коли іміграит схоче дістати перші папери буде мусів внести свою заяву враз з папером який дістав коли прийшов до Америки. А коли схоче дістати другі (цілі) папери буде мусів ще представити заприсяжене зізнане двох ситизенів, що він мешкав в Злучених Державах пять літ а в дотичнім судовім окрузї бодай оден рік.

Ніхто не буде міг дістати горожаньских паперів 30 днів перед виборами.

Ситизеньскі папери будуть видавати лише суди Злучених Держав (United States Courts) а не повітові (county) як доси.

Хто сфальшуе ситизеньскі папери дістане 20 літ криміналу або заплатить $10.-000 кари.

Єслиб котрий урядник брав від тих, що хотять дістати другі папери більше гроший як приписано, дістане два роки криміналу або заплатить 1000 доларів кари.

Як бачимо, то тепер тяжше дістати горожаньскі папери як се було давно, однак се не повинно відстрашувати наших людий від вибираня паперів, бо лиш як горожане, що беруть чинну участь в політиці, зможемо поліпшити нашу долю.

Друге видане Біблії в україньскій мові.

„Проти слова Божого безсильні царскі указн, безсильні і заборони оберпрокурорів синода; слово Боже мусить побідити!“ Так мовляв проф. Пулюй, і ті слова його справджують ся. Ще не минув третий рік, як брит. і загран. біблійне товариство видрукувало у Відни під доглядом проф. Пулюя цілу Біблію, переклад Куліша, д-ра Пулюя і Левицкого, а вже розійшлось майже ціле те видане. Як сповіщають, за місяць вийде і друге. Перше не мале видане розійшлось несподівано скоро. Розширювано його в Галичині, в Угорщині і між поселенцями Русинами в Америці і Австралії. Сьв. Письмо знайшло собі дорогу і — в Росію, дарма, що там заборонено його.

З нагоди другого виданя перекладів сьв. Письма цікава річ довідатись, як зустрічають ті переклади. Підчас російско-японьскої війни сповістили ми, що проф. Пулюй подарував 2000 екз. Псалтиря для вояків-Українців, взятих в полон до Японії, та що ґенерал Ноґі на просьбу проф. Пулюя дозволив, місіонарам біблійного товариства розширювати те видане між плінниками. Рівночасно зробив проф. Пулюй таке предложене Кобекови для ранених вояків–Українців в Росії, але той репрезентант христіяньскої держави і словом не озвав ся на чоловіколюбне предложене проф. Пулюя. Про тих плінників-Українців розказано в місячному виданю брит. і загр. біблійного товариства за серпень 1906. (A montly record of the work of the British and Foreign Bible Society), де і поданий рисунок україньских плінників.

Місіонар біблійного товариства Парот розказуе, що як кілька плінників побачили Псалтир в україньскій (Ruthenian) мові, то аж охнули здивувавшись і сказали: „Се ж рідна мова багацько з наших. Ми щасливі, що бачимо таку книжку!“ Девять сот книжок, що були тоді на складі, розхопили плінники з більшою радостію, як ті переклади, що їх перше роздавано. Багацько плінників подали свої імена і адреси і просили о Біблію в тій мові. Оден з тих, що дістали Псальми, написав до місіонаря такий сердечний лист: „Прийміть сердечну подяку за Псальми. Я дістав їх з дуже великою радостію і пошаною, бо се первий раз за мого житя, бачу тую сьвяту книгу в моїй рідній мові, та ще дістав її на чужій землї! Щось такого не могло нені і на думки прийти! Буду берегти тую книжку як сьвятощі і пильно дбати, щоб завезти її непошкоджену в мою країну. Читати му її батькови і матери і моїм братам та сестрам, бо вдома не можемо дістати такої Біблії, хоч кождий бажае її мати. Дехто докоряе нам за нашу мову; але хиба не любить мати більше свою як чужу дитину? Ми не розуміемо російскої мови, що до неї силують нас. Тому двічі дорогий мому серцю Псалтир в рідній мові. Слова Божі припадають до серця і знаходять в ньому таке зрозуміне, якого ніколи не знаходили слова сьв. Письма. Ще раз дякую Вам від щирого серця. Нехай Господь Бог благословить всї діла Ваші і помагае Вам, богацько людий провести на дорогу спасеня. Я дуже щасливий, що дістав Псальми; але нема слів, щоби висказати мое щасте, колиб Ви могли дістати для мене Біблію в моїй рідній мові. Прошу Вас, дуже прошу роздобудьте її, будь ласка!“.

Дальше каже місіонар Парот, що плінники, Українці, з надзвичайною пильностію і тривалостію навіть на чужині про місіонарске діло дбали. Сьвяте письмо зробило на них велике враженє і вони обіцяли, що розказувати-муть дітям своїм про розширюване слова Божого між поганьскими народами. Вона бачили японьского сержанта, як хрестили його в Осаках. „Хто може сказати“ — каже місіонар — які будуть результати сьв. Письма між тими людьми і між їх родинами в Росії?“

Потім сказано у звіті: „Біблійне товариство видало доси в україньскій мові: Новий Завіт, Псальми і цілу Біблію. В европейскій Росії е двайцять кілька міліонів Русинів, але україньска мова і книжки в тій мові були заборонені в Росії. Колиж цар зніс тую заборону 25-го лютого 1905., старалось Біблійне товариство знов о дозвіл для вводу україньскої Біблії в Росію, але йому відмовлено з тої причини, що сьв. Синод російскої церкви друкуе україньский переклад Євангелія“.

Коли дозволять правителї Росії всї україньскі переклади сьв. Письма, не знати. Більше як рік заходив ся Синод, щоби видрукувати готовий переклад одного Євангелія, що якраз тепер на сьвіт появив ся. Таким ходом видрукуе Синод ціле сьв. Письмо за яких 50 років. Та се вже не пекуча справа для України, коли видания Біблійного товариства несповна що три роки розходять ся. Не дозволять в Росії україньского сьв. Письма, не піде копійка в кишені московских попів. Се вони знають; і тому, щоби спасти копійку, починають друкувати україньскі переклади, ті самі, що колись не дозволяв Синод. Кожде культурне діло, хочби як благородне, знаходить собі простору і легку дорогу аж тоді, як звяжеть ся з матеріяльними інтересами людий! Такий вже сьвіт!

При тій нагоді подаемо ще до відома, що можна замовляти сьв. Письмо в Книгарні „Свободи“ Box 353, Scranton, Pa.

Що таке „русское самодержавіє“.

Не дивлячись на всї з'усиля „Гражданина“, „Московскихъ Вѣдомостей“, „Нового Времени“ і других »почтенних« орґанів печати, не всїм і не зовсїм ясно, що таке „русское самодержавіе“.

Дуже просто, мітко і пластично вияснив се небіщик ґраф Делянов в своїй промові, з котрою звертав ся до випускного класу одної з петербурских ґімназій.

— „Молодыи люди, вы скоро получите аттестаты зрѣлости и большинство изъ васъ поступитъ въ университетъ.

Тамъ васъ окружатъ злоумышленники и начнутъ васъ подстрекать бороться съ русскимъ самодержавіемъ...

Вы молоды, неопытны... Мой долгъ предостеречь васъ и объяснить вамъ, что такое русское самодержавіе.

Молодые люде! Вы видите передъ собою дѣйствительнаго тайнаго совѣтника, статсъ-секретаря, министра народнаго просвѣщенія, графа Ивана Давыдовича Дельянова... Тутъ звѣзда.., тутъ звѣзда.., тутъ звѣзда... (Водить пальцем по грудях і показуе бляшки).

— И вотъ вдругъ Государю Императору, Самодержавцу всея Россіи, угодно будетъ взять меня на свою державную руку. (Оратор протягае перед собою руку долонею вверх, якби показуе, що державна рука тримае його — міністра — Дельянова).

— Возьметъ онъ меня и сдѣлаетъ вотъ такъ... (Оратор подув на долоню).

И нѣтъ звѣзды, и нѣтъ министра народнаго просвѣщенія, и нѣтъ статсъ-секретаря, и нѣтъ графа, и нѣтъ (зовсїм убитим голосом) Ивана Давидовича Дельянова.

— Вотъ, молодые люди, что такое русское самодержавіе.

Надѣюсь вы понимаете, какая безсмыслица бороться съ нимъ“.

Дельяновске толковане рос. самодержавія треба доповнити „самодержавной теоріей“, котру розвивав оден з „независимыхъ“ руских сановників.

...„Русское самодержавіе можно сравнить со стержнемъ, проходящимъ черезъ всю русскую жизнь, отъ монарха — до послѣдняго городового.

Не вѣрно думають, что носителемъ самодержавія является одинъ только монархъ. Нѣтъ, оно включаетъ сюда и министровъ, и директоровъ департаментовъ, и губернаторовъ — однимъ словомъ всѣхъ до урядника и городового. Для меня и городовой въ извѣстной степени самодержавецъ и въ немъ таится искра божественности, воспринимаемой Единимъ Царемъ отъ Единаго Бога и передаваемой по стержню до самогонизу.

Не nin.

Дописи.

З Ґімлї, Ман., Канада.

Дня 13-го м. м. відвідав нас дорогий нам гість Др. Ю. Бачиньский і перебував у нас через два дни. Оглянувши тут кілька мізерних господарств, з жалем промовляв до нас, видячи тяжку і майже безхосенну працю ґімельских фармерів. На жаль дуже мало фармерів було в той час дома, з котрими міг би був дещо важного поговорити і порадити їх, бо ті забрались по кількасот миль в роботу на жнива, щоб заробити на удержане родини, та і податок конечно заплатити від фарми. Але сподїемось, що Др. Бачиньский поговорить з нами в иньший спосіб, то есть через книжку, котру, як сказав, мае видати. В тій книжці промовить він до нас про цілу північно-американьску Русь і она повинна розійтись тисячами примірників між Русинами тут в Канаді, бо вже від давна е дуже пожаданою. Така книжка повинна б заспокоїти тисячі людий шукаючих лучшої долї і заощадити їм сотки тисяч долярів, видаваних на вандрівку з місця на місце.

Щасть Боже Др. Б. в так великім ділї! Желаемо ему успіху і щасливої подорожи!

Д. Ярема, В. Трефяк.

З Винипеґ, Канада.

I.

Прощане Др. Ю. Бачиньскому.

Витали ми Тебе радісно.

Ти гостював у нас і розпитував нас. Ми росказували Тобі. Ти слухав і вислухував. Ми ще й не надивились на Тебе, а Ти попрощав нас. Ми Тебе не хотіли прощати, але мусїли.

Лише щось невідоме в нас бурилось, з очий бухало жалем, як рука стискала Твою руку, груди росли перті розігрітим жалем, а за горло — щось так тиснуло...

Тверда воля перемагала і ми дивились, на всї боки оглядаючись: чогось бракуе, і знаем чого, але вже коло нас его немае.

Лиш образ лиця Твого замріе в дали, а в наших душах остане добрий спомин.

Прощай легко уносячий ся голубе! Лети на гуркотах коліс, пливи на горбоватім морю і приноси те — чого там нема, приноси те золото — для души, котрого так потреба і котре там так заснидїло...

Заснидїло! бо огидними квасами поливають не то поле, але і души, подивись увидиш занечищене яловими хоптами. Який жаль стискае серце, який неспокій огортае душу, таке бачити.

Ми Тебе прощаем, але ми з Тобою; а Ти, голубе, прийми ці щиросердечні слова і заховай в глубині души.

Прощай!

Тисяч україньских голосів відзиваесь: Прощай!

Члени Читальнї ім. Шевченка.

II.

Страйк.

У Вінніпеґ застрайкували, в понеділок 17. Sep. всї будівничі робітники як: carpenter-и мулярі, плястрмени, латкарі і бляхарі з симпатиї для пломберів, котрі уже страйкують три місяці домагаючись підвишки. Тисяч чотири всїх страйкуе, бо роботу мусїли покинути і помічники, котрі хотяй не мають юнії, але скоро пізнають еї потребу. Справді завязалась юнія з минувшим „Labor Day“, алеж так мало до неї належить, щой нема що числити. Дужеб було потрібне для наших вінніпецьких Русинів належати до юнії, бо не подиблеш такого місця при будові деб наших „братів“ не було.

Отож братя робітники Русини, під оден прапор; під будівляних помічників юнію! Помагайте і нам, до роботи не ідїть аж по уголі, а при нагоді—пізнавайте силу: Силу солїдарних робітників.

Робітник.

З Ню Бритейн, Конн.

В 34-ім числї „Правди“ появилась допись з Ню-Бритейн, Конн., де наші завзяті Мадяри описують наших Галичанів і цілу нашу парохію, ніби то наші Галичане перехрестились на якусь радикальну віру і роблять роздор в парохії. Пишуть, що доки не було в нас радикального попа, доти був тут спокій межи Русинами галицкими і угорскими і ніколи не було жадної ненависти, а від коли прибув до нас о. Велигорский, котрого они описали в „Правді“ як радикала і котрий ніби то засіяв зерно незгоди поміж людьми, від тогди настала баламута. Є се видумана лож і ненависть угорских Русинів, бо чиж теперішний о. Волкай ліпший душпастир як о. Велигорский? О. Волкай силоміцею вдер ся в нашу парохію мимо того, що був повідомлений листовно і телеґрафічно через ухвалу цілої ради церковної, що его собі не желають і его так великих вимог не встані перенести. Помешкане мае ему бути як в найліпшім місци і складатись з 10 румів, а на спроваджене якихсь їх власних ґратів, то аж 50 долярів кошту, а потому до кождого руму знову о нові ґрати постаратись. Розуміе ся, що о. Волкай посїдають якесь там пяно (фортепян) і мають другі, инші вимоги. О. В. незважаючи на те, упхались до нас і гайда по свому ґаздовац. Уже в першу неділю скасовали порядочний місячний мітинґ і через тое дали перший крок до ненависти. Справді наші Галичане удавались до о. Годобая о прислане їм сьвященика, але за о. О. В. ніхто навіть не споминав. А що до мітинґу, то річ така була, що згаданої неділї заповіли О. В. мітинґ, котрий того дня навіть не припадав, отже Галичане, тримаючись свого порядку, не конечно хотїли явитись, але заступник вмісто предсїдателя запитав О. В., хто дав розказ на той мітинґ і то аж по триразовім запитаню О. В. відозвались, що я яко ваш душпастир сам розказую той мітинґ і тогди зі своїми краянами установили себе в нас сьвящеником і до днесь так господарують красно, що в нашій сьвятині що неділї урядують по 3 і 4 полїсмени з палками в руках. Довідались-мо ся також і тое, що роблячи себе православним батюшкою пакташували по колекті в Гартфорд, Конн. і так о. В. майже кождої неділї приказують молитись за наші лукаві поступки, але питане, хто ту лукаво поступае як не о. В. Ми би всї з щирого серця помолились до Господа Бога, щоби нас освободив від такого душпастиря. Дня 16-го м. м. о. В. по скінченю Богослуженя брехнули цілком несправедливих кілька слів на одного Галичанина, знов дня 23 го м. м. не було в нашій церкві Богослуженя анї полїсменів. Ми би радили о. В., щоби вже для добра нашої парафії а тим більше для їх власного добра і здоровля і їх фамілії нас як найскорше опустили, бо жадна згода е немислима, бо утвердися велія пропасть межи нами а о. В., так що за найгірші наслідки не можемо ручити.

І. Хрін.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Отець духовний „Союза":
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1906—1908.

Предсїдатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсїдатель:
Іван Париляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний организатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руско народна організація в Америці.

Принимаe членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за дїти від 15.00 до $300.00,

В разї утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї грошi належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Посмертні вісти.

ВЕРОНІКА МИТРИШИН, 15-літна донька Стефана Митришина, членкиня Р. Н. Союза відділ 33 Northampton, Pa., померла 30-го Августа б. р. Вічная їй память!

Ч. 894. КВІТ $530.00

на пят сто трийцять долярів, котрі п. Федорка Цап отримала яко посмертну запомогу по мужови Тимкови з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.

September 21 1906.

Федорка Цап,
Свідки { Лукаш Матус, Антоний Лучейка.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Відділ (число).

Стефан Яцко, предсїдатель.
Гр. Коваленич, секретар.

Ч. 894. КВІТ $70.00.

на сімдесять долярів, котрі п. Гр. Коваленич і Ст. Яцко отримали яко похоронні кошти по Тимкови Цап з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.

September 21 1906.

Ст. Яцко,
Гр. Коваленич.
Свідки { Лукаш Матус, Антоний Лучейка.

В місяцу Сентембрі перестали бути членами Союза слїдуючі особи:

в. 19. Ольканич Андрій
Опришка Антін
Томан Андрій
в. 31. Нацик Петро
Висконь Григорий
Колцун Андрій
Фешь Федор
Ґринч Михайло, дитина
в. 42. Носаль Олекса
Нестеряк Гриць
Секула Іван
в. 53. Марко Антін
в. 55. Венґер Олекса
в. 56. Бурда Іван
Драган Михайло
Драган Панько
Гайдук Андрій
Карпиневич Николай
Кіт Петро
Болодійчик Данько
Копчак Николай
Копчак Стефан
Мідянка Іван
Опалка Іван
Синявский Андрій
Соколовский Гаврило
Вархоляк Філярет
Вархоляк Теодор
Вархоляк Василь
в. 62. Федорчак Теодор
в. 71. Добоґа Михайло
Райняк Филип
в. 73. Жук Антося
Чухта Теодозій
в. 83. Сторожка Анастазія
Ґайдош Анна
в. 103. Мачержак Іван
Малюкович Никола
Масинець Стефан
Климович Михайло
в. 109. Пирож Іван
Пругенич Іван
в. 113. Шевчик Фиколай
Шевчик Петро
Шевчик Митро
Біляник Іван
в. 121. Паславский Йосиф
в. 123. Ґлух Атаназ
Перець Григорій
в. 131. Беднарчик Андрій
Слоньовский Яков

Т. Лабовский, рек. секретар.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

Братство

сьв. Івана Хрестителя, відділ Р. Н. Союза 62, в Монесен, Па, повідомляе отсим всїх своїх членів, що кождий член котрий хоче належати до Союза мусить приходити точно на мітинґи в другу недїлю по першім кождого місяця і свої вкладки поплатити. Хто не може сам прийти на мітинг, мусить гроші передати через другого, або гроші заслати до секретара на повисшу адресу, бо хто за оден місяць не заплатить до Союза, той буде вимазаний, бо братство за него не буде платити.

Василь Сивак, секр.,
1029 Highland Ave., Monessen, Pa.

Повідомлене.

Сим подаю до відомости всїм членам братства сьв. Івана Хрестителя, від. 111 в Алеґені, Па., що наш мітинґ відбуде ся дня 7-го Октобра 1906. На мітинґу тім буде говорити ся про дуже важні братскі справи, тому кождий член мусить явити ся на сей мітинґ під карою одного доляра.

Н. Опришко, предс.

Позір!

„Запорожска Січ" в Миквспорті відділ 132, подае до відомости, що мітинґи відбувають ся що місяця першої суботи по пятнайцятім в власній гали точно о 8-ій годинї вечером, а если пятнайцятий припаде на суботу, то того самого дня.

Січовик, котрий не явить ся на мітинґ, буде строго укараний січовим параґрафом, а так само кождий, хто не заплатить місячної вкладки через два по собі слїдуючі місяцї, буде вичеркнений так з Товариства, як і зі Союза.

За видїл:
Т. Каськів.

Братство

сьв. Ап. Петра і Павла відділ 6. в Бравнсвіл, Па., повідомляе, що мітинґ відбуде ся дня 28. жовтня с. р., і при тій спосібности пригадуе всїм членам, щоби зараз вирівнали всї залеглости, бо кождий, котрий за один місяць не заплатить вкладки, вже на другий місяць зістане вичеркнений з Товариства.

Іван Петриско, секр.

Братство

сьв. о. Николая в Вилксбери, Па, доносить, що мітинґи відбувають ся в недїлю по пятнайцятім в гали під церквою точно о 1-ій годинї по полудни.

За Видїл: Antony Skr..biak.
40 Johnson St., Wilkes ..arre, Pa.

Повідомлене.

Сим повідомляе ся всїх членів Братства сьв. о. Николая і Р. Н. С. відділ 42 в Пасейк, Н. Дж., що мітинґи товариства будуть від тепер відбувати ся все в другу недїлю по першім і що кождий член обовязаний заплатити розмет точно що місяця, бо в противнім случаю стратить права членьскі.

За видїл:
А. Кузмич, предс.,
А. Хованець, секр.

Мітинґи

Братства сьв. Ап. Петва і Павла, відділ Союза 39, в Сиракюз, Н. Й. будуть від тепер відбувати ся все в другу недїлю по першім, на котрі мусить кождий член всегда явитись і місячну вкладку точно платити. Хто через два по собі слїдуючі місяцї розмету не заплатить, перестае бути членом. З подальших плейзів можна посилати гроші на адресу:

Andrew Waryan,
105 Ontario Str., Syracuse, N. Y.
Від Уряду Братства
Федор Глива, предс.,
Гр. Гнатко, касієр,
Андр. Варян, секр.

Оголошене.

Товариство „Зоря" в Ню-Йорку подае отсим до відомости і для вигоди Ню-Йорских Русинів, що уряджуе **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** дня **13-го Октобра** с. р. в сали Liberty Hall 263. E. Houston St. Близші інформації подасть ся пізнїйше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях **Сентембрі і Октобрі** без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Ню-Йорку народного табору зволять зголосити ся на звичайні мітинґи товариства, що відбувають ся правильно кождої другої суботи в місяци в гали під ч. 258-263 E. Houston, St.

За Видїл тов. „Зоря"
Андрей Капиньский, пред.

Великий Баль.

Великий баль устроюе братство сьв. Володимира в Ню Йорку дня 10-го падолиста с. р. в Liberty Hall при 263 E. Houston Str. Початок балю о год. 7. вечером. Вступ від особи 25 центів. На сей баль запрашаемо всїх ню-йорских та доохрестних Русинів і Русинки. Відомо вам, дорогі родимцї, що наше братство е одно з найбільших в Ню Йорку і околици, тож відповідно до того по стараемо з'еднати на сю забаву як найлїпшу музику, щоб усї гостї могли доволї вигуляти ся. Балевий комітет ручить, що усї будуть належите обслужені а тим самим цілковито вдоволені.

А. Довганюк, предс.,
А. Шеремета, кас.,
Я. Корнат, секр.

Братство

сьв. Ів. Хрестителя в Голіок, Масс., відділ Р. Н. Союза 52, буде мати баль дня 27 Октобра 1906 в Hibernian Hall на розї улиць Фронт і Джан. Вступ 25 центів. На баль сей запрошуемо всїх членів тутешного братства як також всїх Русинів місцевих і замісцевих.

Комітет.

Оголошене.

4-тий Великий Баль, устроюе Руский Молодечий Клюб Поступовий в Star Vaudeville Hall, (давнїйше Music Hall) 48—50 Gregory Str., Джерзи Сіти, Н. Дж. в Четвер дня 25 Октобра, 1906. р. Початок о год. 6. вечер. Запрашаемо всї поблизькі Товариства до як найчисленнїйшої участи. За добру музику і чемну обслугу ручить бальовий Комітет.

До всїх відділів Сестрицтва сьв. Ольги в Америцї.

Повідомляю

що з причини резиґнації Вп. Е. Струтиньскої, в уряду гол. секретарки, я установляю п. Стефана Калакуку, P. O. Box 4 Jessup, Pa, гол. секр. сестричним аж до слїдуючої гол. річної конвенції. Касієркою остае на дальше п. Евдокія Калакука Box 4 Джесеп, Па. Каса сестрична находится в банку First Nat'l Bank в Scranton, Pa. на імя: сестрицтва сьв. Ольги в Америцї. Во всїх справах сест. прошу удавати ся до гол. секретара.

о. Н. Підгорецкий, гол. предс.

Відозва до всїх відділів „Сестрицтва Сьв. Ольги в Америці."

Сим повідомляю всї відділи „Сестрицтва сьв. Ольги в Америцї", що з причини відїзду до краю Головної секретарки тогож сестрицтва, Головний Уряд сестрицтва установив мене Головним секретарем тогож Сестрицтва до слїдуючої конвенції. Длятого взиваю всї віддїли, щоби сейчас поприсилали до мене всї залеглости з минувших місяців, як: викази, перестунні листи, чеки, моні-ордери і т. д., котрі треба виписувати на імя Головної касієрки: Eudokia Kalakuka, Treasurer. Також спис новоприступивших членкинь, виключених, або суспендованих і т. д. Також щоби поприсилали до мене всї декларації і загальний спис членькин з кождого місяця.

Стефан Калакука, головний секретар сестрицтва Сьв. Ольги в Америцї.

Адресувати треба:
P. O. Box 4, Jessup, Pa.

Де е?

Хто хоче шукати своїх краянів через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

— Нагороду дістане, хто подасть менї адрес мого брата іменем **Федько Боньчак,** родом з Волицї, сяніцкого повіту, в Галичинї. Доносити прошу на адресу:

Joseph Bonczak,
Minersville, Pa., Schuylkill County.

Пошукую

брата і сестри, Ілька і Анни Пйотровских, родом з Мислятич, мостиского повіту, в Галичинї. Хтоби знав дещо про них, зволить ласкаво донести на адресу:

Jacob Piotrowski, c/o Armstrong Roadmaster
Medicine Hat, Alta., Canada.

Пошукую товаришки житя,

чесної рускої дївчини в віцї від 16 до 27 лїт. котра би уміла говорити, читати і писати по анґлїйски. Я маю 27 лїт, есьм басом на секциї, маю також фарму в Едмонтонї в Альбертї в Канадї, 15 штук худоби, 3 конї, а понад 3.000 долярів готівки.

Зголошуватись прошу листовно по можности з фотоґрафією на мій адрес:

I. Chullko. section foreman,
Kitchener, B. C. Canada.

Товаришки житя,

чесної дївчини, знаючої анґлїйску мову, пошукуе молодець, Русин, столяр занятий в Сипіарї в Мантріол. Зголошуватись просить листовно по можности з фотоґрафією на адресу:

A. K. 182 Ave De Hotel De Ville,
Montreal, Canada.

Важне для різбярів!

Руска громада в Нортгемптон, Па. хоче в своїй церкві поставити іконостас. Робота мусить бути артистично виконана. Хтоби хотів тої роботи підняти ся, най зголосить ся на адресу:

Rev. N. Dmytrow,
39-41 Northampton, Pa.

Шукае занятя

молодий чоловік з Росії, мае гарний почерк, був 4 роки писаром. Адрес:

Paul T. Kashuba, c/o N. Doobov,
Yale, Va., Sussex Co.

Письмо до Редакції.

Хвальна Редакціе! Прошу ласкаво примістити сих пару рядків у своїй часописі, бо я дістаю силу листів зі всїх усюдів дотично поселеня у Вірджінії, а не можу на кождий лист відповідати з осібна і тратити непотрібно дорогий час та видавати чимало гроший на переписку. Задля того відповідаю усїм, кого се обходить, слїдуючими двома дописами:

„Я з Вірджінії зовсім вдоволений. Перед тим я мав фарму у Вісконзині але там було занадто зимно, так я купив собі фарму у Вірджінії від п. Яна Єлінка. Тут е дуже добре тому, хто хоче працювати. Повітре здорове, вода пригожа, родить ся усьо збіже, лиш треба дати землї те, чого їй потрібно, а она заплатить добре за працю. Є тут велике запотребоване на огірки, світ-потейтос, горох і т. и. Я маю пять штук рогатої худоби, 2 конї до роботи, 18 безроз, а дробу щонемира. Зародила добре пшениця, жито, овес, кукуруза, водер-мельони, фасоля, біб, капуста, словом: усьо збіже і врина. Треба лише добре землю обробити. Я платив за акер по 10 дол., а тепер дають менї по 35 дол., бо вже богато землї оброблено. Є тут недалеко від мене більше фарм на продаж по 10 дол. за один акер; декотрі фарми уже з забудованями господарскими. Я купив фарму без забудовань. Хто хоче купити добру фарму, нехай удасть ся до п. Яна Єлінка в Брадок, Па., а він йому відповість і порадить.

З поважанем,
Joseph Dorosh,
West Point, Va.

Друга допись в тій самій справі походить з Woodford, Va. Ось она: „Я поселив ся у Вірджінії на фармі сего року і есьм цілковито вдоволений так з тутешного клімату як і з добрих урожаїв. Минувшої зими читав я про кольонії в Місурі і я рішив ся оглянути тамошні землї. Подорож коштувала мене 40 дол., але менї там нич не подобало ся: саме каміне і велики шкарадні лїси та дебри. Вернув я домів до Донора, Па. і написав до п. Яна Єлінка в Брадок, Па. зглядом фарм у Вірджінії. Він менї зараз відписав, а я поїхав сейчас на вказане ним місце і знайшов усе так, як п. Єлінек мене інформував. Вскорі я купив собі 50 акрів землї враз з домом. Дякую на сїм місци п. Єлїнкови за його добру пораду і раджу усїм людям купувати фарми лише за посередництвом п. Єлінка. Земля тут добра, рівна і урожайна; нема каміня і хороші лїси. Пан Єлїнек допомігменї дуже много урядити ся тут як потрібно. Єсть нас тут трох краянів: один купив 338 акрів землї, другий 103, а я маю 50 акрів. В недалекім часї земля подорожіє в двое, тому треба спішити ся з купном, щоб опісля не було за пізно.

Louis Chovanak. 38-40

Помагайте собі самі!

Хто не хоче, або не може довше терпіти зимна, або не хоче більше працювати у фабриках, а хоче жити у краю із кращим кліматом, нехай роспитае нас про British Columbi-ю.

Тут клімат прехороший, край овочевий. Місто Vancouver сильно зростае і мае перед собою свiтлу будучність як одинокий найлучший порт над Тихим Океаном. А землї коло міста зростають в цінї, тепер як раз купувати.

Ми парцелюемо великі фарми і заселюем напими людьми. Нехай бисьмо мали хоть одну нашу кольонію над Тихим Океаном.

Зарібки тут добрі, в майнах, лїсах і трачках а й дївчат богато знайде службу від 20 до 30 долярів місячно.

Хто бажае інформацій нехай питае нас — а не пожалуе. Адрес:

Geo. Syrotiuk & Co.,
Box 482,
Vancouver, B. C.,
37— Canada.

СПРОСТОВАЄ.

В ч. 38. »Свободи« явилась Михайло Прокопик написав допись з Cleveland, O., в котрій каже, що урядники церковні били ся зі мною в церкві. Я обовязаний есьм тое спростувати і честь оборонити свою як і урядників церковних, в котрій то дописи ми зістали уражені. Мене урядники до Клївелан ду спровадили на свого дякоучителя, — а щоби бійку зі мною провадили — се чиста лож! Правда, було ту непорозуміне межи народом в парохії — но не через мене, але через о. Новака. Так п. дописуватель чув, що дзвонили десь— но не знае де. Най ся так дурниці попів.

Михайло Бабій,
дякоучитель в Cleveland, O.

Надісланє.

З Клївеленд, О.

Дост. редакторъ »Свободы«!

Надѣюсь, что неоткажете мнѣ въ умѣщеніи нѣсколькихъ словъ въ опроверженіе той дописи изъ Кливеланда, которая была напечатана въ 38 числѣ редактируемой вами газеты. Если бы дѣло росходилось только объ авторѣ дописи, то я бы не затруднялъ васъ своею просьбою. Но понеже „Свободу" читають нѣсколько тысячъ русскаго народа, то преступно было бы съ моей стороны оставить ихъ подъ ложнымъ впечатлѣніемъ.

Дѣло съ фармами обстоитъ такъ. Уже 3 года проходитъ съ тѣхъ поръ, якъ въ Кливелендѣ разрабатывается планъ организованнаго выселенія народа на фармы. Было получено отъ разныхъ лицъ 25 предложеній. Изъ воѣхъ ихъ больше понравилось предложеніе изъ южнаго Texas-а. Для осмотра земли въ половинѣ Іюнья, въ самый горячій мѣсяцъ, я ѣздилъ туда разомъ съ церковнымъ старостою. Пробыли мы тамъ 2 дня. Все видѣнное привело насъ въ неописуемый восторгъ. Еле удалось старосту взять домой. Онъ тамъ и хотѣлъ остаться въ чешской колоніи, которая числитъ 50 фамилій. Рѣшили мы выбрать 100.000 акровъ земли для русскаго народа и обязали компанію не продавать земли въ продолженіи 1-го года. Земля ровная, безъ всякихъ корчей или камней, съ лѣсомъ и проточной судоходной рѣкой. Климатъ превосходный; нема специальныхъ болѣзней. Вода, — лучшей пожелать нельзя. Однимъ словомъ, по моей думцѣ, съ чѣмъ согласенъ и староста, для русскаго народа лучшаго счастья и желать нельзя, якъ обсадиться на тѣхъ фармахъ.

Такъ мы рапортовали парафіи, которая насъ чекала съ великимъ нетерпѣніемъ.

Сознавая отвѣтственность предпріятія, мы предложили народу выбрать изъ среди себя довѣренныхъ лицъ и послать ихъ для обозрѣнія земли. Предложеніе было принято. Выбраны 2 партіи. Одна, состоящая изъ 12 делегатовъ, поѣдетъ на югъ Техсаса 2. октября и побудетъ тамъ 3 тыждни. Другая же, состоящая изъ 5 человѣкъ, поѣдетъ въ сѣверныя части Техсаса немножко позднѣе 1-ой партіи. Въ недѣлю, 16 Сентября, послѣ литургіи выбранные ходоки-делегаты сложили передъ народомъ слѣдующую клятву: „Да поразитъ насъ Господь Богъ всякими несчастіями, если мы возложенное на насъ народомъ довѣріе употребимъ въ свою корысть, а не на пользу народа. Да поразитъ насъ Господь Богъ, если мы утаимъ щонибудь изъ того, що увидимъ, услышимъ и въ чемъ переконаемся". Этою же клятвою клялся и священникъ.

Посудите, достопочтенный редакторъ, если въ этомъ предпріятіи есть що-нибудь предосудительное.

Св. І. Капанадзе,
настоятель Кливеландской Православной церкви.

Всячина.

ВОЄННИЙ БІЛЯНС.

Через остатну российско-японьску війну найбільше стратила сама Росия, бо з яких пів міліона людий, міліярди золота, а вкінци і свое велико-державне становище. Коли ще до того додати внутрішний заколот і спричинені ним економічні страти, то зрозуміємо, в якім безвиходнім майже положеню находить ся тепер Росия. Найліпший інтерес на послідній війні зробили Сполучені Держави. В российскій пожичці не взяли вони участи, натомість для подібного Япану отворили на встеж свої каси, жертвуючи ему тілько золота, кілько лиш потребував, очивидно на добрих ґваранциях і на високий процент. Крім того зробила Америка блискучий інтерес на доставах для японьского війска. Рівнож добре вийшла на российско-японьскій війні Анґлія. Вправді заанґажувала ся вона в российскій пожичці квотою 16 міліонів фунтів, що для такої фінансової сили, як Анґлія, е дрібницею, натомість грубо заробила на военних доставах. Що-до Франциї, то ся на війні дуже богато стратила. Приятелька Росиї, мусіла вона в'одно наповняти вічно порожні российскі державні каси і піддержувати российский кредит, натомість Австрия заанґажувала ся в российскій пожичці 150 міліонами корон, на чім вже стратила і ще більше стратить. Лишае ся Німеччина. Ся достарчила капіталів обом воюючим сторонам на високий процент, зазначив тим свою невтральність. За те взяла на себе значну часть военних достав, загортаючи без ніякого ризика міліонові зиски. Можна навіть сказати, що внаслідок сеї війни промисл і торговля в Німеччині сильно розросли ся. Отсе короткий білянс зисків і страт поодиноких держав внаслідок российско-японьскої війни.

ЕВОЛЮЦИЯ В ХІНАХ.

Усі знатоки хіньских відносин запевнюють, що Хіни будять ся з тисячлітної мертвоти і що розумно та скоро ідуть наперед. Ще пять років тому взад, Хінець, що читав ґазету, уходив у своїх за приклонника „чорних дідьків“. Тоді виходила лише одна „Пекіньска урядова ґазета“. Тепер е в самім Пекіні 10 дневників, між ними оден для жінок. Ґазети для жінок видають самі жінки. В них обговорює ся справи вихованя дітий і популяризує ся науку, головно науку природи. Всі кляси людности читають ґазети, і тому число їх постійно росте. Деякі редакциї розліплюють свої ґазети на мурах або на таблицях, щоби і найбіднійші могли їх читати. По містах закладають з добровільних складок читальні, де дають за дармо гербату і лектуру. Найсильнійша еволюция видна на едукацийнім поли. Славний дотеперішний баляст іспитовий з предіжними чудернацкими темами з старих „клясиків“ в жовтни минулого року окремим едиктом усунено. Тепер іспити до цивільної служби обіймають: математику, науку природи, державну політику і загальне виховане. В самім Пекіні е вже около 70 шкіл. Шкільні пляни кладуть велику вагу на ґімнастичне і військове образоване. Позакладано вже також школи для дівчат. Найбільше бе в очи теперішний порядок на улицях міст. Перед трома роками здавало ся, що нема способу усунути се славне традицийне нехлюйство на хіньских улицях. Нині ж з улиць пороблено прегарні широкі алеї. Середина улиці широка на 7 м. вигладжена рівно паперовими валками. По обох боках позасаджувані дерева, далі по боках цементовані хідники. На улицях повнить службу поліция в мундурах, а армія робітників удержуе на улицях порядок. Телефон нині вже не е для Хінця зненавидженою новиною, але противно став ся необхідним средством в полагоджуваню інтересів. Чималий поступ видно і на війску. Словом: Хінці поступають в кождім напрямі.

ЛИШ В РОСИЇ МОЖЛИВЕ.

В черніґівській ґубернії до села, що брало участь в розрухах прибув для „усмиреня“ ґенерал Рудов з козаками. Викривши при помочи денунциянтів головних виновників, велів, як звичайно, висічи їх нагайками. По сім удав ся до другого села на дальші рицарскі подвиги. В дорозі дігнав его оден з мешканців опущеного села з донесенем, що селяни хотять денунциянтів укарати. Ґенерал Рудов завернув з дороги, а прибувши ще на час до села, заявив, що коли детунциянтам спаде волос з голови, то він велить ціле село спалити. На се оден з селян замітив: „Не маете права, п. Ґенерал“. „Що, не маю права? Котра то хата належить до сего драба?“ Коли ему вказано, велів ґенерал козакам хату спалити. Тепер приходить найцікавійший конець. Хлоп був обезпечений і обернув ся з претенсиею до асекурацийного товариства. Товариство найшло ся супроти неясної і запутаної квестиї: чи виплатити відшкодоване, скоро пожар спричинив ґенерал, і чи в данім разї мае товариство право жадати від ґенерала звороту коштів. Нині можна оглядати в Петербурзі зладжений асекурацийним товариством аркуш з такими питанями і відповідями: Причина пожару? — Розказ ґенерала Рудова. — Як повстав огонь? — Підложили его козаки на приказ ґенерала Рудова. — Чи старано ся гасити? — Не можна було, бо козаки з оружем не допускали до ратунку.

ПРАЦЯ МОЗКУ І ЛЮДСКЕ ЖИТЄ.

Д-р Дікей старав ся розслідити, яку скількість мозкової праці зможе виконати чоловік в ріжних періодах житя без перетяженя. Головно ходило ему о означене, чого можна вимагати від молодіжи в двох перших десятилітях житя. Виходячи з принципу, що мозок, подібно як мязи, розвивае свої здібности постепенно лише через відповідну вправу, прийшов він до висновку, що мозок наслідком перетяженя ослаблюе ся. Шоби одержати міру, чи школи перетяжують молодіж, піддав дослідам умову працю дівчат і в результаті одержав отсі числа: від 5 до 8 року житя, не перетяжуе ума 12 годин тижневої праці, від 8 до 10 року 18 годин, від 10 до 12 р. 21 годин, від 12 — 14 р. 25 годин, від 14 до 15 р. 30 годин, від 15 до 16 р. 35 годин, від 16 до 17 р. 40 годин, від 17 до 18 р. 45 годин, від 18 до 19 р. 50 годин вижневої праці. Виходить, що навіть найліпше уладжені школи перетяжують молодіж.

ОЗЕРО З ЖИВОГО СРІБЛА.

Анґлійскі ґазети принесли вість, що в Мексику в горах держави Вера Круз відкрито озеро з живим сріблом, глубоке на 10—50 стіп. Вартість того живого срібла, яке можна би тут видобути, обчислюють на богато міліонів долярів. Першу звістку о відкритю того озера мав подати якийсь гірник Бунді, котрий прийшов був до Санта Розалія Спрінґс, щоби там лічити ся, бо затроїв ся живим сріблом від того, що хотів докладно вислідити, як велике тото озеро, і притім дотикав ся часто живого срібла. Подужавши, прийшов він до Мексіка і ту познакомив ся з якимсь шведским фабрикантом Ляґерваллльом, котрий припадково в якихсь інтересах приїхав сюди, та розповів ему про свое відкрите; о тім довідав ся також купець з Ню Йорку Філін і вони оба поїхали з тим робітником на місце, та переконали ся, що він правду каже. Індияни з сусідних сторін знали від дуже давних часів про то озеро; воно лежить високо в горах на якійсь пустій і майже неприступній полянці. Єго поверхня вкрита по части камінем. Припускають, що внаслідок якихсь вулканічних сил живе срібло витопило ся з якихсь руд, а відтак спливало в низше положене місце. Потрібний капітал для використаня сего покладу вже зложено і мають провертіти тунель в горі, щоби ним спускати поволи живе срібло.

АРХЕОЛЬОҐІЧНІ ЗАБУТКИ.

Археольоґічні розсліди, ведені дс недавна в Єгипті, увінчали ся дуже добрими вислідами. В Бейр-ель-Барі, місточку лежачім серед скал і вертепів натрафлено на невеликий храм, завалений камінем. Коли се каміне відкинено і переступлено поріг храму, побачено в нутрі статю богині Гатори, зображену в виді корови. Голова і роги золочені, а цілість виконана з глини. Сам храм мимо своеї старинности перехoвав ся дуже добре. Особливо визначае ся стеля храму, мальована синьо і украшена множеством зьвіздок, а також стіни украшені різьбою і образами. Сї памятники сягають дуже далеких часів бо 40 століть тому назад. Богиню Гатору, звану египетскою Венерою, уважали за матір сонця. Рівночасно була вона опікункою любови і княгинею танцю і розкоші. Часами зображали її у виді женщини з коровачою головою.

КРАЙ БЕЗ ДРУКАРНІ.

Краем, в якім ще не друкують книжок, е Персія. Там до сеї пори книжки літоґрафують. Правда, спровадили вже раз були машини, на яких почали книжки друкувати, але проба та не повела ся. Неохота до друку в Персії походить з тої причини, що перскі читачі любують ся в гарнім, розкішнім письмі, в вірних копіях краснописі, а такого недбалого письма, яким у нас пишуть, не хочуть читати так само як друку.

ЩУРИ В ПАРИСКИХ ШПИТАЛЯХ.

„Arbeiter Zeitung“ пише: „Доси не потрафили в париских старих шпиталях зарадити язві щурів. Населене привикло до сего і хиба якийсь особливо страшний випадок звертае увагу опінії. Навіть таку страшну пригоду, яку мав российский революціоніст Соколов в „Pitie“, збувають дневники короткою нотаткою. В тім шпиталю лежить хорий Соколов, засуджений в процесі о бомбу в Vincennes. Єго день і ніч пильнуе поліцийний аґент, мабуть на те, щоби каліка не утік. В пятницю в ночи дозорець, котрий заснув, збудив ся наслідком страшного болю в нозі. Зі страхом побачив він, що величезний щур вгриз ся ему в ногу. В тій самій хвилї і Соколов з болю закричав. Урядник зірвав з его ліжка ковдру і зобачив з десять щурів, бігаючих по тілї хорого, а трех, що вгризли ся в его тіло. При помочи дозорця аґент убив кілька щурів, инших понагаганяв, а хорого перенесено на друге ліжко, в котрім очивидно не буде перед щурами безпечнійший. А на его ліжку знайде ся певно инший пацієнт, про котрого і згадки в ґазетах не буде, бо не е „інтересуючим“ виновником замаху“.

ЯКЕ ЗЕРНО СІЯТИ?

Зерно призначене на насіне мае бути найліпше, чисте і добре перехoване. Воно повинно бути саме дорідне, блискуче, дозріле і нестухле, бо зерно стухле, недозріле, легке тай лихо перехoване або зовсім не зійде або лиш рідко посходить і видасть вутлу ростину.

Поле, з якого беремо зерно на насіне, повинно бути чисте від бурянів і сніти. Само зерно мае на поли дозріти та за суха бути зібраним. Коли снопи звезені з поля не можете вимолотити, то зложіть їх в сухім місци. Вимолочуйте їх потім з легка, аби випадало саме найліпше і найтяжше зерно, а підлійше щоб лишило ся. Вимолочене дорідне зерно треба зараз добре вимлинкувати на сухім і перевівнім місци. Там треба его тонко розстелити і часто мішати, щоби тим скорше випаровало. Коли з зерном так поступити, то воно буде придатне до засіву навіть кілька літ. Се важна річ, бо переконали ся що старе насіне ліпше сходить як нове. Як посіяти дворічне зерно, то на пшеници буде меньше головні, а стручкові ростини видадуть далеко більше стручків.

ЯК ЛОВИТИ ЧУЖІ КУРИ В СВОЇЙ ШКОДІ?

Кождий хлібороб знае, яка то біда, як нераз чужі кури внадять ся на наші грядки. Стій хиба цілий день з патиком тай відганяй, бо зловити годі; а сусід души і тіла випре ся, що то не его кури. Курка варта одну корону, а шкоди наробить нераз і на десять корон. Як же то на кім пошукати, коли курки не зловиш, а ніхто сам не дурний признати ся. Отже один Німець придумав зовсім простий а дуже мудрий спосіб на то, щоби ловити чужі кури в своїй шкоді так, щоби і він знав, на кім шкоду пошукати і аби куркам нічого не стало ся. Мочить він в спіритусі (оковитці) горох або пшеницю, а по тім розкидае по грядках. Чужі кури приходять заїдають лакомо, перевертають ся і сплять. Властитель грядок збирае що до одної тай заганяе а властиво заносить до стайні; коли властитель курий заплатить ему за шкоду то він вертае назад кури, які вже встигли вичуняти ся з помороки.

На Боевий Фонд в Галичині зложили доси Русини замешкалі:

1.	в Ню Йорк, Н. Й.	216.52
2.	„ Питсбург, Па.	207.20
3.	„ Нортгемптон, Па.	143.85
4.	„ Мікісракс, Па.	122.29
5.	„ Тейлор, Па.	100.00
6.	Канадійці (мабуть з Винипеґ і околиці на Хлоиский Фонд)	95.76
7.	„ Карнеґі, Па,	82.50
8.	Нюйорский Комітет	80.00
9.	„ Алеґені, Па.	69.45
10.	„ Ансонія, Конн.	65.72
11.	„ Чікаґо, Ll.	51.73
12.	„ Йонкерс, Н. Й.	51.55
13.	„ Едмонтон, Кан.	44.75
14.	„ Мантріол, Кан.	41.90
15.	„ Скрентон, Па.	38.75
16.	Члени К. Р. Н. С.	38.50
17.	„ Мікіспорт, Па.	36.00
18.	„ Форд Сити, Па.	35.25
19.	„ Бруклин, Н. Й.	26.20
20.	„ Ботлер, Па.	25.75
21.	„ Правиденс, Р. А.	20.35
22.	„ Манор, Па.	20.00
23.	„ Болтимор, Мд.	19.10
24.	„ Філаделфія, Па.	19.00
25.	„ Микаду, Па.	17.25
26.	„ Дербі, Конн.	14.50
27.	„ Джерзі Сиgetti, Н Дж.	13.75
28.	„ Монесен, Па.	13.50
29.	„ Лорейн, О.	12.50
30.	„ Винипеґ, Кан.	12.50
31.	„ Йорквил, О.	12.25
32.	„ Голийок, Масс.	10.95
33.	„ Елмайра Гайтс, Н. Й.	10.55
34.	„ Елізабет, Н. Дж.	10.00
35.	„ Кенонсбурґ, Па.	10.00
36.	„ Ембрівил, Тен.	10.00
37.	„ Елм Валі, Кан.	10.00
38.	„ Сейр, Па.	8.80
39.	„ Феєт Ситі, Па.	8.00
40.	„ Сан Франсиско, Кал.	8.00
41.	„ Реймі, Па.	7.65
42.	„ Олифант, Па.	7.00
43.	„ Капер Клиф, Канада	7.00
44.	„ Мт. Кармел, Па.	6.00
45.	„ Перт Амбой. Н. Дж.	6.00
46.	„ Тервил, Конн.	5.75
47.	„ Бломфілд, Н. Дж.	5.50
48.	„ Бофало, Н. Й.	5.25
49.	„ Какрейн, Кан.	5.00
50.	„ Савт Форк, Па.	5.00
51.	„ Ст Луіс, Мо.	5.00
52.	„ Майнерсвил, Па.	5.00
53.	„ Калифорнія, Па.	4.50
54.	„ Стюартборн, Кан.	4.00
55.	„ Ванкувер, Кан.	4.00
56.	„ Білмаер, Па.	4.00
57.	„ Ралей, Канада	4.00
58.	„ Ґренфел, Кан.	3.50
59.	в Торонто, О.	3.20
60.	„ Сомит, Н. Дж.	3.00
61.	„ Ґлендайв, Монт.	3.00
62.	„ Трентон, Н. Дж.	3.00
63.	„ Порт Гені, Кан.	2.50
64.	„ Донмор, Па.	2.00
65.	„ Принстон, Айд.	2.00
66.	„ Шамокин, Па.	2.00
67.	„ Вест Сенека, Н. Й.	2.00
68.	„ Сифтон, Кан.	1.80
69.	„ Гайд Парк, Мас.	1.50
70.	„ Донкирк, Н. Й.	1.50
71.	„ Напінка, Канада	1.25
72.	„ Гілда, Ва.	1.00
73.	„ Кенмор, Кан.	1.00
74.	„ Форт Ендрюс, Масс.	1.00
75.	„ Оксфорд Форнес, Н. Дж.	1.00
76.	„ Вилксбари, Па.	1.00
77.	„ С. Омага, Неб.	1.00
78.	„ Гавстон, Тексас	1.00
79.	„ Босворт, Канада	1.00
80.	„ Трі Форкс, Кан.	1.00
81.	„ Вестлі, Кан.	1.90
82.	„ Поконо Лейк, Па.	1.00
83.	„ Прайсборґ, Па.	1.00
84.	„ Корел, Канада	1.00
85.	„ Лейк Адолф, Канада	1.00
86.	„ Фінікс, Канада	1.00
87.	„ Етелберт, Кан.	0.70
88.	„ Роч Персі, Кан.	0.50
89.	„ Стонвол, Ман.	0.50
90.	„ Ґлестон, Н. Дак.	0.50
91.	„ Телфорд, Кан.	0.50
92.	„ Єйл, Ва.	0.50
93.	„ Ст. Меріс, Канада	0.50
94.	„ Летелієр, Кан.	0.25
95.	„ Колмен, Кан.	0.25
96.	„ Шандро, Кан.	0.25
97.	„ Форт Вилєм, Канада	0.25
98.	„ Сикс Майлс Рон, Па.	0.25
99.	„ Вулслі, Канада	0.25
	Разом	$2,099.23

СЬМІШНЕ.

— Чому жінки не курять?
— Бо не мають часу сваритись.

Як неприємно як двері скриплять, так неприємно, коли газдиня кричить.

Декотрі дівчата мають 3 чортів: оден глухий, другий німий, третий сліпий. Але скоро по шлюбі, глухий прочує, німий промовить, а сліпий провидить.

Г. М. Б.

У ВИПИХАЧА ЗБІРАТ.

— Хотів бим в своїй збірці мати випхану малпу. Чи ви пане випихаєте малпи?
— Чому би ні? прошу вас.
— А кільки би се могло коштувати?
— Се залежить прошу вас, від того — чи буде шкіра ваша, чи моя....

В РОСИЙСКІЙ ШКОЛІ.

Учитель: Іванів! скілько жителів в Росиї?
Школяр: Не звісно.
Учитель: А то чому?
Школяр: Бо губернатори не провадять явних списів, — скілько повісять.

НАШІ ДІТИ.

Мати: Іванцьою покажи панови докторови язик!
Іванцьо: Чи й фіґу також?...

В СУДІ.

Судія: Кільки маєте літ?
Волоцюга: Хто, я?
Судія: А хтож як ви!
Волоцюга: Пятьдесять пять.
Судія: Де ви родили ся?
Волоцюга: Хто, я?
Судія: Певне що ви!
Волоцюга: В Песійгірці.
Судія: А де ви вкрали ті чоботи?
Волоцюга: Хто, я?
Судія: (лютий). А хтож? може я?
Волоцюга: Абож я знаю?

В місточку Л... вітворив оден купець крамницю, а на вивісці умістив напись: „Під двома малпами“. Одного разу увійшов до крамниці якийсь провінционіста, і заявив чемненько, що хоче видітись зі спільником крамара.

— Пане, я не маю жадного спільника, я сам властителел сеї крамниці

— Ага, То то ви лишень самі властителем пане! То чомуж на шильді написано: Під двома малпами?

ПОСЛІДНЕ ЖАДАНЄ.

Абрагама Бомбонера сказано в Петербурзі на смерть через повішенє. Се троха за утяжливе средство до комунікації з небом—цілком не переразило Бомбонера: Годі! Як висіти, то висіти.

— Маєш, еврей, яке жаданє перед смертію? — питають його під шибеницею.

— Маю. Хочу перейти на православіє.

— Що такого? На православіє? Бомбонер, таж тоє тобі тепер вже на ніщо не придасть ся.

— Менше з тим, я хочу бути православним.

Не можна було відмавляти. Припровадили батюшку — і Абрагам став православним.

— Ну, і скажиж нам тепер, Бомбонер, чого ти хотів стати православним?

— Бо я собі думаю, що коли вже мушу висіти, то по що має висіти еврей на шибениці? Най висить православний!

Зібрав М. Беля.

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

* Америка ..... 15 ц.
* Ангел та пустельник і т. і. ..... 15 ц.
Біблія Велика ..... 2 дол.
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся ..... 15 ц.
Весела книжочка з образками ..... 30 ц.
* В Старім і Новім краю ..... 25 ц.
* Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7 ..... 15 ц.
Дещо з історії православної місиї в Америці ..... 10 ц.
Дещо про зьвірята ..... 30 ц.
* Дві левади і т. п. С. 5 ..... 15 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ..... 15 ц.
* Еміґрант ..... 15 ц.
Жовнїр ..... 10 ц.
Журавлї ..... 15 ц.
Жите Ісуса Христа ..... 1.50 дол.
* Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах ..... 15 ц.
Зуб за зуб ..... 10 ц.
* Казки про Жидів ..... 15 ц.
Історія Руси в образками ..... 10 ц.
Капітал і праця ..... 15 ц.
* Книжка Рахункова ..... 50 ц.
* Календар ..... 25 ц.
Марія ..... 10 ц.
* Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу ..... 20 ц.
* Навернений Грішник ..... 20 ц.
Народний рух австро-угорских Русинів ..... 15 ц.
Новий Завіт ..... 4 дол.
Образки і загадки ..... 40 ц.
Оповіданя ..... 15 ц.
Оповіданя про заздрих богів ..... 10 ц.
Про відступників від рос. православія ..... 40 ц.
* Про нутро землї ..... 25 ц.
Підземні скарби ..... 25 ц.
Покуса ..... 10 ц.
Псалтир ..... 1 дол.
Розмова Поляка, з Русином ..... 10 ц.
Руско-англійский словарець ..... 20 ц.
* Релїґійні вірованя старинних народів ..... 20 ц.
Смерть ..... 10 ц.
* Стародавні казки та оповіданя ..... 15 ц.
* Степові люде ..... 15 ц.
* Страйк ..... 20 ц.
Тарас Шевченко ..... 15 ц.
Тимко Гаврилюк ..... 15 ц.
Унія в Америці ..... 20 ц.
* Хто з чого жиє ..... 15 ц.
* Які то є люде на землн, з 20 образками ..... 50 ц.
* Як мужик ходив до царя правди шукати ..... 15 ц.
* Через кордон ..... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золоте перо Sanford 2.00 дол.

Атляс цілого сьвіта, англійский, 105 мап, над 300 сторін, подає імена і людність 40.000 міст цілого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цілого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англійскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Чи чули Ви, що „Свобода“ посилає гроші до краю?

Чомуж посилаєте все ще гроші через чужих?

Хто пішле до краю через „Свободу“ не менче 50 долярів нараз, той дістане в дарунку гарний календар.

Адрес:

SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA